יודעז, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער איז דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הײנט 10 זײטען

נײער פאלקסבלאט

№ 128 | Łódź, Niedziela, 3 czerwca 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, כ׳ סיון תרצ״ד | № 128

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס׳ פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

Dnia 31 maja b. r. zgasł po krótkich cierpieniach

B. P.

Stanisław Jarociński

CZŁONEK RADY NADZORCZEJ WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY SPÓŁKI AKCYJNEJ W ŁODZI

W zmarłym tracimy nieodżałowanego towarzysza pracy i człowieka czystego, zacnego charakteru i niestrudzonej pracowitości.
Cześć Jego pamięci!

Rada Nadzorcza i Zarząd Widzewskiej Manufaktury Spółki Akcyjnej.

דעם 31-טען מאי ד. י. איז געשטארבען

נ״ע סטאניסלאוו יאראטשינסקי

לאנגיעהריגער פרעזעס פון דער פארוואלטונג פון דער נעז. צו פערשפרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאפט צווישען יודען אין לאדז.

דער, וועלכער האט פארטגעזעצט די שעהנע טראדיציע פון לאדזער פילאנטראפען, דער הארציגער אפיטקין פון דער יודישער יוגענד, דער ווירדיגער מענש און אידעאלער בירגער-עסקן.

כבוד זיין ליכטיגען אנדענקן!

Zarząd Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Technicznej wśród Żydów
w Łodzi, przy ul. Pomorskiej 46/48.

דעם 31. מאי איז געשטארבען

נ״ע סטאניסלאוו יאראטשינסקי

לאנגיעהריגער פרעזעס פון דער נעז. צו פערשפרייטען בילדונג און טעכנישע וויסענשאפט צווישען יודען אין לאדז.

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א נ׳אויפריכטיגען און איבערגעגעבענעם אפיטקין פון אונזערע לעהר-אנשטאלטען און יוגענד-פריינד.

כבוד דעם אנדענק פון פערדינסטפולען בירגער!

Dyrekcja i Nauczycielstwo Gimnazjum i Szkoły Powszechnej Tow. Szerz. Oświaty i Wiedzy Techn. wśród ydów w Łodzi, Pomorska 46/48

Dnia 31 maja b. r. zmarł długoletni Prezes Zarządu naszego Towarzystwa

B. P.

Stanisław Jarociński

Swoje bogate doświadczenie i niepospolite zalety charakteru Zmarły oddawał, w niezmordowanej i owocnej pracy, na usługi naszej instytucji.

Tracimy w Nim zasłużonego Towarzysza i oddanego Przyjaciela.

Zarząd Łódzkiego Żydowskiego Towarzystwa Dobroczynności.

פאר גאלד,
בריליאנטען
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזדאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr. J. NEUMAN
כירורג און גינעקאלאג
(פריוואט-ארצט)
נעהמט אן פון 11.30 ביז 1 בייטאג
און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זאכאדניא 57, טעל. 128-95

Kancelarja adwokata
Natana Grynberga
przeniesiona została
z dn. 30 maja r. b.
do WARSZAWY
ul. Próżna 10, tel. 666-09

בריליאנטען, גאלד,
זילבער, פערשיד. ביזשוטעריע, לאמ-
באַרד-קוויטעס קויפט און צאהלט די
העכסטע פרייזען
Magazyn
nbilerski **M. H. Lissak, Piotrkoska 5**

אין פערשטענדיגונג מיט די דעלעגאטען פון דער פעדעראציע פון פוילישע יודען אין ענגלאנד

ל. יאסקאוויטש און ראבינער פרענקעל

קומט פאר היינט זונטאג, דעם 3-טען יוני, פינקטליך 5 א זייגער נאכמיטאג, אין לאקאל פון רייזענדער-פעראיין, שענקעוויטשא 3/5, פראנט, 1-טער שטאק

א קאנפערענץ

פון פארשטייער פון אלע יוד. אינסטיטוציעס, וועלכע פערנעהמען זיך מיט סאציאלער הילפס-טעטיגקייט.

די קאנפערענץ האט דעם צוועק צו שאפען א קאמיטעט, וועלכער זאל שטע-הען אין קאנטאקט און גענייסען פון דער הילף פון דער פעדעראציע פון פוילישע יודען אין ענגלאנד.

מ׳בעט צו שיקען צו איין פארשטעהער.

מיט דרך-ארץ
מרדכי חיים רומקאווסקי.

בעמערקונג: קיין ספעציעלע איינלאדונגען זענען נישט ארויסגעשיקט געווארען

אויערען, נאז און האלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוזעק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11—2 און פון 5—8 אווענט.

דאס קאנצעסיאנירטע
ביטשריפטען-ביורא
פאר געריכטליכע
און אדמיניסטראטיווע ענינים
ד. יאקובאוויטש
וואלטשאנסקא 4
איז איבערגעטראגען געווארען אויף
שרודמיעסקא 11
פראנט, 1-שטאק.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש גע-שטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גראס פאטער און אנקעל

נ״ע מרדכי יוסף ב״ר אברהם ז״ל

זייטמאן

(מחסידי וואורקי) אין עלטער פון 68 יאהר

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 3 יוני ד. י. 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 41.

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער לאנגיעהריגער פערוואלטונגס-מיטגליד און געוו. וויצע-פרעזעס פון בעקער-צעך

נ״ע מרדכי יוסף זייטמאן

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 41. ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אפגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג
פון בעקער-צעך אין לאדז.

א"י־דעבאטע אין ענגלישן פּאַרלאַמענט

לאָנדאָן, (יט"א). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעזונג פון געזעץ־פּראָיעקט וועגן גאַראַנטירען די 2־מיליאָן פונט הלוואה פאַר ארץ־ישראל האָט זיך אין ענגלישן אונטערהויז ענטוויקעלט אַ ברייטע ארץ־ישראל־דעבאַטע. דער קאָלאָניאַל־מיניסטער סער פיליפּ קאַנליף ליסטער האָט געשטיצט דעם געזעץ־פּראָיעקט, בעטאָנענדיג אַז גאַראַנטיעס וועלען ערטיילט אונטער בעפרידיגענדע בעדינגונגען. די קאָנטראַקטען וועגן די אינוועסטיציעס, וואָס וועלען פינאַנסירט ווערען פון די הלוואה־געלדער, וועלען זיכערן געווערכטע אַרבייטס־בעדינגונגען, און אַלע בעשטעלונגען אויף די נויטיגע מאַשינען וועלען געמאַכט ווערען אין ענגלאַנד.

דעפּ. רייס־דייוויס (ליבור־פּאַרטיי) וועלכער האָט גענומען אַ וואָרט אין דער דעבאַטע, האָט ערקלערט אַז ער האָט לעצטענס געהאַט די מעגליכקייט צו בעזוכען דאָס קליין וואונדערפולע לאַנד — ארץ־ישראל. די ענגלישע רעגירונג האָט אַ זעהר שווערע אויפגאַבע צו באַלאַנסירען צווישען די תביעות פון די יודען און אַראַבער. דער רעדנער איז נישט מסכים מיט דעפּ. וועדזשוואודס קריטיק פון דער א"י־רעגירונג און גלויבט אַז וועדזשוואוד וואָלט געוועזן הויך־קאָמיסאַר אין ארץ־ישראל, וואָלט ער אויך בעסער נישט געהאַנדעלט. דעפּ. רייס דייוויס האַלט אַז דעם מאַנדאַט איבער ארץ־ישראל וואָלט מען געקענט אויספיהרען אָהן דער הלוואה. די הדיגענדסטע בעדערפעניש אין א"י איז צו רעגו־לירען די וואַסער־פּראָדוקציע.

דער קאָלאָניאַל־מיניסטער דערמאָנט דאַן, אַז די פריהערדיגע אַרבייטער־רעגירונג אין ענגלאַנד האָט געפּלאַנט נישט נאָר אַ הלוואה נאָר אַפילו אַ סובווענץ פאַר דער א"י־רעגירונג. די קאַנאַליזאַציע אין ירושלים און חיפה ווערט זיך געפינען אונטער רעגירונגס־קאָנטראָל.

דעפּ. רייס דייוויס האָט דאַן געפרעגט ווער וועט באַרגען דאָס געלד דער ארץ־ישראל רעגירונג און צי וועלען די הלוואה־אָבליגאַציעס בלייבען אין די הענד פון די קאַפּיטאַליסטען.

סער פיליפּ קאַנליף ליסטער: איך האָף, אַז אויך געוויסע פאָנדען פון די פּראָפעסיאָנעלע פער־אייניגען וועלען געפינען דאָסמאָל אַן אַנווענדונג.

צום סוף איז דער רעדנער אַרויסגעטרעטען גע־גען די שוועריגקייטען, וועלכע ווערען געמאַכט די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען אין א"י און וועלכע זע־נען אין ענגלאַנד אומבעקאַנט.

דעפּ. רייס. דייוויס האָט אויך קריטיקירט דעפּ. וועדזשוואודס נעגאַטיווע שטעלונג צום העבּראַישען שול־וועזען אין א"י, וואָס איז געקומען צום אויס־דרוק אין דעפּ. וועדזשוואודס רעדע בעת דער ער־שטער לעזונג פון הלוואה־געזעץ. יודען האָבען געמאַכט גרויסע פאָרטשריטען ביי בעהערשען די העברעאישע שפּראַך — האָט ערקלערט דער רעדנער — און יעדעס פאָלק האָט דאָס רעכט צו לערנען זיין שפּראַך, ער איז אָבער מסכים אַז איידער אַ יוד טרעט צו צו לערנען זיך אַ פרעמד שפּראַך, דאַרף ער בעהערשען די ענגלישע שפּראַך (דעפּ. וועדזשוואוד דריקט אויס זיין צושטימונג, אויסרו־פענדיג: הערט, הערט!)

דעפּ. רייס דייוויס גייט דאַן איבער צו דער פראַגע פון די „דעפּלאַסירטע" אַראַבער און שטרייכט אונטער אַז די הויפּט־סיבה פון דער מהומה אין א"י זענען די אונגעהויער אויפגעבלאָזענע ערד־פּריי־זען. דער רעדנער פרעגט וואו זענען די דעפּלאַסירטע אַראַבער, וועלכע דאַרפען קאָלאָניזירט ווערען און בע־הויפּטעט, אַז ביי אַ גוטער בעוואַסערונג קען דאָס גאַנצע לאַנד זיין פּרודוקטיוו. איך זעה נישט קיין גרונד פאַרוואָס עס זאָלען אַנטשטעהן ווערען אַזוי־שאַרף די בעגרענצונגען פון דער יודישער אימיגראַ־ציע — האָט ערקלערט דעפּ. רייס דייוויס, איך ווינש גוטס ארץ ישראל און איך האָף אַז די בריטישע רעגירונג וועט שטענדיג בעהאַלטען אין אַכט דעם אונ־טערשייד צווישען אַראַבער און יודען.

באַגרעם האָט גענומען דאָס וואָרט דעפּ. לאַנס־בורי וועלכער האָט ערקלערט אַז ארץ־ישראל האָט אין משך פון די לעצטע צעהן יאָהר אימפּאָרטירט 25 מיליאָן פונט, אַרויס קומען נאָך צו צוויי מיליאָן פונט. דער דאָזיגער פּראָצעס קען נישט דויערן אונ־ענדליך. דער קאַפּיטאַל־אימפּאָרט וועט זיך אָפּ־שטעלען. און דאַן וועט א"י גלייך ווי אַלע קרעדיטאָ־רען־לענדער שטעהן אין אַנבליק פון אַ קריזיס. ארץ ישראל מוז שאַפען אַ מיליאָן פונט יעהרליך, כדי צו צאַהלען די פּראָצענטען פון אימפּאָרטירטען קאַפּיטאַל.

מיט אַ גרויסער רעדע איז אַרויסגעטרעטען דעפּ. וועדזשוואוד וועלכער האָט בעטאָנט אַז סיי די יודען און סיי די אַראַבער זענען געגען דער הלוואה, די א"י־רעגירונג פיהרט אַ סתירות־פולע פּאָליטיק. זי בעגינסטיגט דעם קאַפּיטאַל־צופלוס אין לאַנד און לאָזט נישט אַריין קיין אַרבייטס־קרעפ־טען. דער צו גרויסער קאַפּיטאַל־צופלוס ברענגט נייט קיין נוצען די אָרימערע שיכטען פון דער בעפעל־קערונג.

מיין הויפּט־בעוואָרעניש געגען דער הלוואה — האָט אויסגערופען דעפּ. וועדזשוואוד — שטיצט זיך דערויף, וואָס די א"י־רעגירונג פערהאַלט זיך אונגערעכט צווישען די אַראַבער און די יודען, און דאָס געלד וועט פערוועגדעט ווערען אויף אַן אונגערעכטען אופן.

בעת די שטייערען פון דער דאָרפישער בע־פעלקערונג ווערען פערקלענערט פון יאָהר צו יאָהר, שטייגט די שטייער־בעלאַסטונג פון דער איינגעוואַנ־דערטער בעפעלקערונג, בעת עס ווערען געמאַכט פערשידענאַרטיגע בעגרענצונגען פאַר דער איינוואַנ־דערונג פון יודישע אַרבייטער און פאַר יודישע טו־ריסטען, קומען אַריין קיין א"י פרייַנק און פריי אַראַבער פון עבר־הירדן, סיריען און עגיפּטען.

ביים בויען וועגען ווערט בעגינסטיגט די אַראַ־בישע בעפעלקערונג. אַזאַ האַנדלונג איז אונגערעכט און נישט־ענגליש. עס איז אַ נישט־פערצייליכע עוולה צו זיכען אַ זעלבסטפערוואַלטונגס־סיסטעם פאַר קליינע אַראַבישע קבוצים און ענטזאָגען אַ זעלבסטפערוואַלטונג די יודישע קבוצים. וועלכע זע־נען צעהנפאַכיג גרעסער. בריטישע יודען און אַמע־ריקאַנער יודען מיט הויכער בילדונג, וועלכע האָבען נישט ערוואָרבען קיין א"י־בירגערשאַפט, האָבען נישט קיין שטים־רעכט. צי וועט דער פּאַרלאַמענט דאָס האַלטען פאַר ריכטיג? צי איז פאַראַן וואו עס איז אַ בריטישע קאָלאָניע וואו די רעכט פון ענגלי־שע בירגער ווערען בערויבט? אין ירושלים און חיפה קומט נישט די יודישע מעהרהייט צום אויסדרוק צו־ליב דעם פערעלטערטען וואַהל־סיסטעם.

די יודען, וועלכע זענען מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק געווען אונזערע בעסטע פריינד, פערלירען איצט דעם צוטרוי צו דער בריטישער רעגירונג.

די אַלע זאַכען פערביטערן מיר מעהר ווי די יודען — האָט אויסגערופען דעפּ. וועדזשוואוד — ווייל פאַר מיר איז טייער ענגלאַנדס פּרעסטיזש אויף דער גאַנצער וועלט. די א"י־רעגירונג געווינט 23.000 פונט יעהרליך פאַרן אַראַבישען געריכט, אָבער אַן עהנליכער יודישער געריכט בעקומט נישט קיין שום סובווענץ. איין זוּלה נאָך דער אַנדערער מאַכט די יודען האָפנונגסלאָז צו זוכען גערעכטיג־קייט ביי דער בריטישער רעגירונג. אויב דער גייסט וואָס בעהערשט איצט די א"י־אַדמיניסטראַציע וועט זיך נישט ענדערען וועט דאָס בריינגען פיל שאָדען דער ארץ־ישראל רעגירונג.

צום סוף האָט דעפּ. וועדזשוואוד זיך אַרויסגע־זאָגט פאַר בעסערען די וואוינונגס־בעדינגונגען פון דער פּאָליציי אין א"י.

אין זיין שלוס־וואָרט האָט דער קאָלאָניאַל־מי־ניסטער סער פיליפּ קונליף ליסטער פּאָלעמיזירט מיט די אויספיהרען פון דעפּ. וועדזשוואוד און האָט נאָכאַמאָל בעטאָנט מיט די אויספיהרען פון דעפּ. וועדזשוואוד און האָט נאָכאַמאָל בעטאָנט אַז דאָס גאַראַנטירען די הלוואה איז נישט פערבונדען מיט שום ריזיק. די בעשטעלונגען אויף אַ סומע פון 600.000 פונט, וואָס וועלען געמאַכט ווערען אין ענג־לאַנד פון די הלוואה־סומען, וועלען ערלויבען צו פערגרעסערן די בעשעפטיגונג אין דער אינדוסטריע.

דער הלוואה־ביל איז, ווי יט"א האָט שוין טעלע־גראַפיש מיטגעטיילט, אַדורך אין דער צווייטער לעזונג.

עלעגאַנטע דאַמען און הערען
טראַנען
לוקסוס־שיך
L. ODERBERG
נאָר פון
דיפּלאָמירטער צעך־מייסטער

אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 17
לעצטע מאָדעלען! שעהן און עלעגאַנט!
צוגענגליכע פּרייזען!

מ ו ד ע ה:
חברה „הכנסת כלה" ג. ק.
פּיעטריקאָווער 33.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט אונ־זערע ג. מיטגלידער, דאָס זונטאָג, פ' קרח (ד. 10/6) 5 נאָכמ. קומט פאָר אין אונזער לאָקאַל די יעהרליכע
אַלגעמיינע פערזאַמלונג
מיט'ן געהעריגען טאָג־אָרדנונג.
די פערוואַלטונג
בעמערקונג: אין פאַלם עס וועט נישט זיין די געהעריגע צאָהל מיטגלידער צו די בע־שטימטע צייט קומט פאָר די פערזאַמלונג אין זעלבען טאָג, 7 אַ זייגער אָוונט ביי יעדע צאָהל מיטגלידער.
2288

Dziesięć 10% extra rabatu
Otrzymuje każdy kto zakupi w czerwcu minimum za 1 zł. towarów w moich magazynach, płacąc ceny hurt.
R. LINKOWSKI
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 120
Warszawa, Marszałkowska 102 i Chłodna 25
Wyroby: Nożownicze nierdzewne, platerowane, alpakowe, aluminj. naczynia kuchenne i t. p., galanterja metalowa niklowana w wielkim wyborze: Ostrzenie-Platerowanie.
Okazja dla wyjeżdżających na letniska.

לעבער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצוגייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

pot i niemiłą jego woń
USUWA PŁYN SUDOR
„AP. KOWALSKI" WARSZAWA

דאַנקזאַגונג.
דעם ה' ספּעציאַליסט פאַר ברוך־קראַנקהייטען
באַטאַן ראַפּאַפּאָרט, וועלכער איז ערשט איצט געקומען נאָך לאָדז, פּילסודסקי 23, בין איך דאַנקבאַר, וואָס דורך זיין מעכאַנישען פערלעגען זיין ספּעציעלען באַנדאַזש, לויט זיין מעטאָד, האָב איך זיך בע־פרייט פון אַ ברוך־קראַנקהייט, אויף וועלכער איך האָב געליטען 30 יאָהר, וואָס האָט מיר פערשאַפט אונגעהויערע ליידען אַזוי, אַז אָפט האָט מיר גע־דראָהט אַ קישקע־איבערדרעהונג. נאָר אַ דאַנק זיין מייסטערשאַפטסקייט, קאָן איך לעבען זיכער און רוהיג אויף מיינע אַלטע יאָהרען. דערפאַר דריק איך אויס אויף דעם וועג דעם ה' ספּעציאַליסט מיין וואַרעמסטען דאַנק און ווינש איהם לאַנגע יאָהרען לעבען, כדי ער זאָל ווייטער טראָגען הילף קראַנקע אויף ברוך־קראַנקהייטען. איך ערלויב צו פערעפענטליכען מיין דאַנק אַלס צייכען אין דער טעגליכער פּרעסע.
אלי' דרעיאַש,
לאָדז, זשיראָווסקאַ 11.
אויסער דעם האָבען אריינגעשיקט דאַנק־בריף די געזונד־געוואָרענע פון שווערע ברוך־קראַנקהייטען, פאָלגענדע דאַנקבאַרע פּאַציענטען: אלתר בן־ציון ווערמאַן, רב אין לוצק, רחמיאל יעקב טאוב, רב אין ראַדאָם, א. קראהן, רב אין באַרטשאָוו, מאָריצי מאָרגענרויט, ריכטער פון פּאָלעציע־געריכט.

דאס הערן־שניידער־אַטעליר פון
א. ח. קוטשינסקי
געפינט זיך איצט אויף
13 נאַרוטאָוויטשאַ 13
אין הויף, קווערפּיצינע, 1 שטאָק
טעל. 90־247
פיהרט אויס בעשטעלונגען אויף'ן זומער־סעזאָן, לויט די לעצטע נייעסטע מאָדע־זשורנאַלען צו מעסיגע פּרייזען פּינקטליכע אויספיהרונג.

Dr
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָז־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 9—8 אָוו.

Dr.
S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען (סיפיליס און טריפּער), היילט מענער = שוואַכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 4—9 אָוו., זונטאָג און יום־טוב פון 8—2 נאָכמ.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס אָרדינירען די דאָקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYNSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

יאָהרגאַנג 1913
אָדראָטשעניעס פאַר איינציגע שפּיזערס, שרייבט דאָס קאָנצעסיאָנירטע
ביטשריפט = ביוראָ
פאַר אַדמיניסטראַטיווע און געריכטליכע ענינים פון
ח. בערגהאַלץ,
לאָדז, פּילסודסקיעגאָ 6.

Poradnia
WENEROLOGICZNA
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען
איז געוואָרען איבערגעטראָגען
אויף 2 זשעלאַנאַ 2
(פּיעטריקאָווער 47)
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד, זונטאָג און הגאות פון 9—2 מיטאָג.
אַ וויזיט 3 זל.
פון 11—1 מיטאָג און פון 3—4 נאָכמ.
נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגר.
וועגעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען, שטאַליזען פון בלוט און אורין
די בעראַטונגס־סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרט־זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

PAPIERY %
pozostawione w Rosji rewindykuje szybko, względnie NABYWAM na własny rachunek. Oferty sub „Papiery" do biura ogł. S. Fuchsa, Piotrkowska 50

די נייעסטע עלעקטרישע פּאַטענטירטע
אַלאַרם־אַפּאַראַטען
געגען גנבות, איינברוך און פייער
אינסטאַלירט עלעקטראָ־קאָנסטרוקטאָר
מ. געלבאַרט, קילינסקיעגאָ 23
טעל. 142-41
פאַר זומער־וואוינונגען ספּעציעלע ביליגע איינריכטונגען.

די נייעסטע זומער־שיך
מאָדעלען
ווי אויך פלעטשאַנקעס
אין אַ ריכען אויסוואַהל, בעקומט איהר אין דער פירמע
A. Ogórek
ŁÓDŹ, ZAWADZKA 11.

פערהער פון פערטיידיגונגס-עדות
איז ארלאזאראוו-מארד-פראצעס

ירושלים, (יט"א). דאס קריין-געריכט האט אין סטאווסקי-פראצעס אויסגעהערט אלס עדות דעם פאליציי-דעטעקטיוו נחום בן-עזרא סעדיה, וועלכער דערצעהלט, אז אשר חזן, דער בעל-הבית פון סטאווסקי'ס דירה האט איהם, דעם עדות געזאגט: „מיר מוזען סטאווסקי'ן בעגראבען".

דער סערזשאנט יוסף סוויטיצקי, וועלכער שטעהט בראש פון דער פאליציי אין פתח תקוה, זאגט עדות, אז דער אראבישער פוסטריט-פארשער אבי רעניג האט איהם דערצעהלט, דאס א פאליציי-אפיציר האט איהם, רעגאיג'ן, אנגעוויזען אין תפיסה אויף סטאווסקי'ן, אינסטרואירט צו לעגען אויף סטאווסקי'ן אכט און דערקענען זיינע פוסטריט-אפדרוקען.

דערזעלבער עדות ערקלערט, אז אפו-רעגאיג האט זיך פאר איהם מודה געווען דאס ער האט בעטראכט סטאווסקי'ס שיך א טאג פאר דער אידענטיפיקאציע-סצענע.

דעם עדות נעמט אויף א פערהער דער גענעראל-פראקוראר מר. טראסטער, און סערזשאנט סוויטיצקי ערקלערט, דאס אבו-רעגאיג האט איהם דערצעהלט, אז ער האט דערקענט סטאווסקי'ס פוסטריט אפדרוקען בעת דער אידענטיפיקאציע-סצענע נישט ווייל ער האט געדענקט די סימנים אויפ'ן ים-ברעג, נאר א דאנק דעם, וואס ער האט מיט א טאג פריהער אין תפיסה בעטראכט סטאווסקי'ס שיך.

עמנואל פעלדמאן, א תל-אביב'ער פאליציאנט זאגט עדות, אז ער און צוויי אנדערע פאליציאנטען מיט א הונד זענען געקומען אויפ'ן ים ברעג 20 מינוט נאכ'ן מארד, היות זיי האבען בעקומען א בעפעהל אדורכצוזוכען דעם מוזולמענישען בית-עולם און די שכנות'דיגע ערטער.

אבו-רעגאיג, זאגט דער עדות פעלדמאן, איז געקומען מיט א האלבע שעה שפעטער און איז נאכגעגאנגען זיינע, פעלדמאנס, פוסטריט. פעלדמאן זאגט, אז ער האט דעם שפורען-פארשער געמאכט אויפמערקזאם, אז די טריט-שפורען זענען זיינע אייגענע, אבו-רעגאיג האט אבער דערויף נישט בעלעגט קיין אכט און ווייטער געגאנגען נאך זיינע טריט-שפורען. דער עדות גיט צו, אז יענעם אווענד האט ער געטראגען האלב-בעווי'לטע שיך מיט שטארען-רינגען (פעלדמאן איז א רייטער-פאליציאנט) און גומי-אפצאסען.

ירושלים, (יט"א) דאס געריכט האט פערהערט אלס עקספערט דעם בערלינער אקוליסט פראפ. לעווענזאן, וועלכער האט ערקלעהרט, אז ער האט אויפן תל-אביב'ער ים-ברעג געמאכט עקספערימענטען אין לבנה'לאזע נעכט, אין בעדינגונגען, וואס זענען געווען עהנליך צו די בעדינגונגען פון 16 יוני 1933. פראפ. לעווענזאהן ערקלעהרט, אז עס איז אונמעגליך, דאס די פערזאן, וואס האט אנגעצונדען דאס לעמפעל אין ד"ר ארלאזאראווס פנים בעת מען האט צו איהם געשאסען, זאל האבען געקענט געזעהען ווערען. די רעזולטאטען פון זיינע, פראפ. לעווענזאהנס עקספערימענטען האבען בעוויזען, אז אויף א האלבען מעטער האט רוים אויסגעזעהען ווי שווארץ. קיינער זאגט דער עקספערט, האט נישט געקענט האבען געזעהען נישט דעם רויטען שטרייף אויף ראזענבלאטס מלבוש און נישט דאס מוסטער פון דעם שטאף.

פארזיצער ריכטער קארי: צי האט מען געקענט זעהען דעם שיסער?

פראפ. לעווענזאהן: בלויז זיין פנים אין גראבע שטריכען. די בעזונדערע געזיכטסצוגען וואלט מען געקענט זעהען בלויז אזוי אונגענוי, אז שפעטער וואלט אונמעגליך געווען צו דערקענען די פערזאן.

ד"ר טעאדאר זלאטשיסקי, א בעקאנטער תל אביב'ער ארצט (וויינער צייט מעדיצינישער געריכטס-עקספערט אין דייטשלאנד) ערקלערט, אז פון דער סעקציע פון דר. ארלאזאראוו'ס קערפער איז געווען צו זעהען, דאס די קויל איז געשאסען געווארען אין א דיאגאנאל צום קערפער נישט העכער ווי 50 צענטימעטער פון דער ערד.

ירושלים (יט"א) דאס געריכט האט פערהערט דעם פאפולערען עלטען יודישען קאלאניסט אברהם שאפירא פון פתח תקוה (בעזונדערס בעקאנט פון די „שלום-פאקטען" וואס ער האט דורכגעפיהרט צווישען יודישע קאלאניעס און בעדואינער שבטים) אלס עדות פון דער פערטיידיגונג. אברהם שאפירא ערקלערט, אז דער אראבישער פאליציי-פוסטריט-פארשער אבן-רוזן האט זיך פאר איהם געשוואוירען: „איך וועל געבען מיין קאפ, אויב די פוסטריט-אפדרוקען ביים ים ברעג זענען פון די בעשולדיגטע".

שמאי קופערשטיין, א בעאמטער פון דער תל-אביב'ער עיריה, האט עדות געזאגט, אז פרייטאג אווענד, נאכן מארד, האט פרוי ארלאזאראוו געזאגט דעם פאליציאנט שערמייסטער אין זיין (קופערשטיינס) אנוועזענהייט, אין דעם קעטעדאן סאנסיאן, דאס זי איז חושד, אז אראבער האבען ערמארדעט איהר מאן.

נאך קופערשטיינ'ען פערהערט דאס געריכט דעם פאליציאנט שערמייסטער, וועלכער זאגט, אז ער איז געווען דער ערשטער פאליציי-פונקציאנער, וואס האט אויסגעפרעגט די אלמנה אין קעטע-דאן-פאנסיאן תיכף נאכ'ן מארד.

אויף מיין פראגע ווער עס זענען געווען די מערדער — זאגט שערמייסטער — האט פרוי ארלאזאראוו געענטפערט: אז זיי זענען געווען אראבער.

אין פראצעס פון סטאווסקי און ראזענבלאט איז פערהערט געווארען דער פאליציאנט סערמייסטער. דער פארזיצער פרעגט דעם עדות פארוואס ער האט נישט פראטאקאלירט איינינגע פרטים פון פרוי ארלאזאראווס ערקלערונגען. דער עדות ערקלערט, אז ער איז דעמאלס געווען ציוויל געקליידט און נישט געהאט מיט זיך די פראטאקאלירען. די עדות סולימאן מאלקעט אנ'אראבער און אפרים אליעזר ערקלערען, אז בעת דער קאנפראנטאציע אין תפיסה האט פרוי ארלאזאראוו אנגעוויזען אויף זיי אלס אויף די כלומרשטע מערדער פון איהר מאן.

דער פוסטריט פארשער אבו בעגאאיג זאגט, אז ער געדענקט נישט צי מ'האט איהם געוויזען סטאוומקיס שיך פאר דער אידענטיפיצירונג.

דער ריכטער פרעגט צום סוף דעם אדוואקאט סמואעל ווען ער וויל פערענדיגען דעם עדות פערהער. דער אדוואקאט ערקלעהרט, אז ער וועט פערענדיגען דעם פערהער שוין דינסטאג.

הלוואה-פערהאנדלונגען פון דער יודישער אגענץ

ירושלים, (יט"א) אליעזר קאפלאן, מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ" טיילט מיט דער יט"א אין נאמען פון דער עקזעקוטיווע:

זייט א געוויסער צייט פיהרט די יודישע אגענץ פערהאנדלונגען וועגען א הלוואה אויף קאנסאלידירען איהרע חובות. די פראגע איז אויפגענומען געווארען אויף דער לעצטער סעסיע פון אקציאנס קאמיטעט. אין משך פון די לעצטע וואכען זענען די פערהאנדלונגען ענערגיש פארטגעזעצט געווארען, זיי זענען אבער נאך נישט געווארען פערענדיגט.

ירושלים 2 (יט"א טעלעגראפיש)

ענין ארץ-ישראל
אויף דער סעסיע פון דער מאנדאט-קאמיסיע
בעגלייט-בריף פון נחום סאקאלאוו

גענף, 2 .(יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער 25-טער סעסיע פון די מאנדאט-קאמיסיע האט אפגעגעבען אן אויספיהרליכען רעפעראט וועגען דער לאגע אין פאלעסטינע דער סעקרעטאר פון דער ארץ-ישראל רעגירונג האל.

האל האט געשילדערט די לאגע אין לאנד און געזאגט אז די רעגירונג וויל בעסערען דעם מצב פון דער גאנצער בעפעלקערונג. סיי פון דער יודישער און סיי פון דער אראבישער.

צום סוף האבען די מיטגלידער פון דער מאנדאט-קאמיסיע געשטעלט א ריהע פראגען וועגען די יודיש-אראבישע בעציהונגען וועגען די אקטאבער-געשעהענישען, וועגען דער עליה א.א.וו.

דעמפערער האט געגעבען סעקרעטאר האל. די מאנדאט - קאמיסיע האט בעשטימט רעפערענטען פאר די פערשידענע פעטיציעס און מעמאריאלען פון דער יודישער אגענץ, „אגודה", און הלאומי און אראבישע פעטיציעס.

אין גענף איז טעטיג דער פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ וויקטאר יאקובסאן. ס'איז אויך אנגעקומען זשאבאטינסקי, די זיצונגען פון דער קאמיסיע זענען פערט-וויליכע.

גענף, 2 .(יט"א טעלעגראפיש)

אין בעגלייט-בריף פון פרעזידענט נחום סאקאלאוו צום מעמאריאל פון דער יודישער אגענץ צו דער מאנדאט-קאמיסיע ווערט געזאגט אז די יודישע אגענץ איז זיכער דאס די ארץ-ישראל רעגירונג האט גוטע כוונות ביי די עליה-בעגרענצונגען. זי שרייט אבער איבער די מאס און דאס ברענגט שאדען דעם לאנד און דער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים. די אגענץ האפט אז עס וועלען געמאכט ווערען הנחות אין דער עליה פאר יודישע עולים.

די היטלעריסטען האבען נישט פערגעסען וועגען די דאנציגער יודען
רעדע פון אנפיהרער פון די דאנציגער נאציאנאל-סאציאליסטען

דאנציג, 2 (ספ. טעל.)

דער אנפיהרער פון די נאציאנאל-סאציאליסטען אין דאנציג, דער פרייסישער מלוכה-ראט-מאן פארסטער איז ארויסגעטרעטען שארף געגען די קריטיקער פון דער טעטיגקייט פון די נאציאנאל-סאציאליסטען אין דאנציג.

פארסטער האט פעסטגעשטעלט, אז די דאנציגע קריטיק פיהרט די בורזשואזיע אין דאנציג, אויך אויף די מערק אין דאנציג הערט מען שארפע קריטיק געווענדעט געגען די נאציאנאל-סאציאליסטען. דער רעדנער האלט, אז נישט קיין היטלעריסטען האבען בכלל נישט קיין רעכט צו קריטיקירען, די דאזיגע קריטיק געהערט נאר די אלטע היטלעריסטישע וועטעראנען.

דער רעדנער האט גערופען אלע היטלעריסטען נישט צו דערלאזען די אונבערופענע קריטיקער.

וואס שייך יודען, האט פערסטער ערקלערט, אז די היטלעריסטען האבען נישט פערגעסען וועגען יודען. עס וועט קומען א צייט, ווען מען וועט יודען צונעהמען די רעכט, וואס די פאריגע מאכט האט זיי געגעבען.

צום סוף האט פערסטער פעסטגעשטעלט, אז דאנציג דארף האבען פוילען פאר דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון דער פריישטאט.

מיניסטער בעק קאנפערירט מיט די אויסערן-מיניסטארן פון שוועדען און רומעניען

גענף, 2 (ספ. טעל.)

מיניסטער בעק האט אפגעהאלטען לענגערע קאנפערענצען מיט די אויסערן מיניסטארען פון שוועדען און רומעניען.

אימגעקומען א שטאט אין אינדיען פון א ערדציטערניש

לאנדאן 3 (ספ. טעל.)

ריישער איז מודיע, אז די שטאט האווקאן אין אינדיען איז פערשווינדען - געווארען פון א ערדציטערניש. הונדערטער מענשען זענען אומגעקומען.

MIESZKANIE TWE nie jest odpowiedniem miejscem przechowywania majątku, lecz — safe.

דער קריזיס אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ
רעדע פון פוילישען אויסערן-מיניסטער יוזעף בעק. — ערב רעגירונגס-קריזיס אין ענגלאנד

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.) לארד עדען האט דאנערשטאג געהאלטען א רעדע אין גענף דורכ'ן ראדיא. אין זיין רעדע האט דער ענגלישער לארד אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אז עס זענען פאר האן קנאפע אויסזיכטען בינסטיג צו פערענדיגען די ענטוואפנונגס קאנפערענץ. קיינמאל זענען די אויסזיכטען נישט געווען אזוי שווארץ ווי איצט. אנ'אלגעמיינער ענטוואפנונגס אפמאך איז אין איצטיגען מאמענט נישט מעגליך ווייל נישט פראנקרייך און נישט דייטשלאנד ענדערן נישט זייערע ערקלערונגען.

גענף, 3 (ספ. טעל.)

אויף דער זיצונג פון דער הויפט-קאמיסיע פון דער ענטוואפנונגס קאנפערענץ, האט בעקומען א ווארט דער פוילישער אויסערן מיניסטער יוזעף בעק, וועלכער האט געזאגט, אז פוילען האט שטענדיג טראקטירט די קאנפערענץ אלס א אינסטיטוציע וועלכע האט דעם בעשטימטען ציל צו בעגרעניצען און רעדוצירען די בעוואפנונג.

די פוילישע רעגירונג רעפרעזענטירט און וועט ווייטער רעפרעזענטירען די אנשויאונג, אז די בעשלוסען פון אזא צאהלרייכער פערזאמלונג, וועלכע בעשטעהט פון פערטרעטער פון מלוכות מיט פערשידענע סטרוקטורען און לעבען ביי פערשידענארטיגע בעדינגונגען, מוזען זיין פשוט און קלאר. די דאזיגע ווערטער זענען געווען פערבונדען צו די פארשלאגען פון דער פוילישער דעלעגאציע אין פאריגען יאהר, אז דער ארבייטספלאן פון דער קאנפערענץ זאל זיין פשוט און אז זיין רעאליזירונג זאל נישט אנטרעפען אויף קיין שווע ריגקייטען.

ווייטער האט מיניסטער בעק פעסטגעשטעלט, אז אין דער צייט, וואס עס דויערט די ענטוואפנונגס קאנפערענץ, אויב די פוילישע רעגירונג האט געענדערט דעם בודזשעט פון נאציאנאלען שוץ איז עס נאר אין זין פון זיין רעדוקציע.

גענף 3, (ספ. טעל.)

דער ענגלישער אויסערן מיניסטער סיימאן, צוזאמען מיט איינינגע מיטגלידער פון דער ענגלישער דעלעגאציע זענען ארויסגעפאהרען קיין לאנדאן אין די קולוארען פון דער פעלקער ליגע שמועסט מען, אז סיימאנס ארויספאהר איז א געוויסע דעמאנסטראציע.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער ארויספאהר פון מיניסטער סיימאן פון גענף. ווערט אין די ענגלישע אפיציעלע קרייזען אויפגעקלערט דערמיט, וואס ער מוז אנטיילנעמען אין די פייערונג צום געבורטסטאג פון ענגלישען קעניג.

מאנטאג וועט מיניסטער סיימאן אבגעבען א בעריכט פון דער ענטוואפנונגס קאנפערענץ, אויף א ספעציעלע זיצונג פון ענגלישען קאבינעט.

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער דורכפאל פון דער ענטוואפנונגס קאנפערענץ וועט פיהרען צו א קאבינעט קריזיס. א גרויסער טייל מיניסטארען מיטן קריגס מיניסטער הילסהעם בראש פאדערן צו פערגרעסערן די בעוואפנונגען און קודם כל צו בויען נייע קריגס עראפלאנען. מאקדאנאלד און נאך איינינגע מיניסטארען זאגען זיך ענטשידען ארויס געגען דעם.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר
דאס אונפערגלייכליכע ווירטואז-פארל
SYLVIA SYDNEY, FREDERICH MARCH
אין פיקאנטע פילם א. נ.
„דאס געשיכטע מעדעל"
אויסערן פראגראם: די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט און FOX אקטואליטעטען ווי אויך קלאנג-צוגאבע פון P.A.T.
אנהייב 4 נאכמיטאג.

לאָדז 3 יוני 1934

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז 3 יוני 1934

אַ פאַראיין איז נישט קיין פּאַרטיי

דער טעות פון די ווירטשאַפטס-גרופּעס

די ראָלע, וואָס אונזערע יודישע ווירטשאַפט-ליכע אָרגאַניזאַציעס שפּילען אין אונזער פּאָליטיק, קען בעהאַנדעלט ווערען פון פאַרשידענע פּונקטען; לאָמיר עס איצט פּרובען בעטראַכטען פון דער פּשוטער פּראַקטישער זייט, בעציהענדיג זיך טאַקע אויפ'ן רעזולטאַט פון די לעצטע וואַהלען צו די שטאָט-ראַטען.

וואו שטעקט דאָ די מיספאַרשטענדניש? צי דערין, וואָס די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס האָבען קיין מאַנדאַטען נישט בעקומען, צי דערין, וואָס זיי האָבען נאָר לכתחילה געוואָלט מאַנדאַטען?

מיר מיינען, אַז דער טעות איז געווען לכתחילה.

אונזערע ווירטשאַפטליכע שיכטען זענען ביז דער מלחמה געווען נישט-אָרגאַניזירטע צושטויבטע מאַסען. אין דער צייט פון דער דייטשער אָקופּאַציע האָבען זיי זיך אָרגאַניזירט, קודם-כל דערפאַר, ווייל מ'האָט געמעגט, ווייל דער פאַראיין איז ביים דייטש אַלצאיינס, ווי ביי אונז יודען, להבדיל, דער בית-מדרש. און אַוודאי האָבען נישט געפעלט קיין פּראָבלעמען, צו פאַרנעמען זיך מיט זיי. די פראַגע איז אָבער געווען, צי יענע פאַראיינען זענען טאַקי מסוגל צו לעזען אַלע פּראָבלעמען, אויך פון העכסטען פּאָליטישען כאַראַקטער?

די פאַראיינען און זייערע פיהרערס האָבען זיך אַזוי פאַרליבעט מיט זייער „פאַר-זיך", אַז זיי האָבען געוואָלט פאַרשפּרייטען זייער ממשלה אויף אַלץ, קיין זאַך נישט אַרויסלאָזען פון זייער רשות.

און מ'פיהרט אַליין „פאַר זיך" יודישע פּאָליטיק ביי דער קהלה, שטאָטישע פּאָליטיק ביים מאַגיסטראַט און אויך אַלגעמיינע פּאָליטיק אין לאַנד. אומעטום אונטער דער אייגענער פאָהן, מיט אייגענע לאָזונגען און טאַקי דורך אייגענע מענשען.

דערצו האָט גורם געווען אויך אַן'אויסערליכע סיבה: צוויי פּאַרטייען אויף דער יודישער גאַס, ציוניסטען און פאָלקיסטען, האָבען פּרוּוואָרפען זייערע נעצען אויף די ווירטשאַפטליכע שיכטען, צו בעהערשען זיי. האָבען די פיהרערס מורא געהאַט, טאָמער וועט דורכדעם קומען אַ צושפּליטערונג אין די אייגענע רייהען, האָט מען זיך געהאַלטען פעסט אַרום דעם פּראָפעסיאָנעלען מזבח, נישט בעלאָזען קיינעם פונאַנדעררייסען די רייהען, און מ'האָט געפיהרט אייגענע פּאָליטיק.

פאַרשטייט זיך, אַז נישט גלייך איז געווען דער מצב ביי דער און יענער ווירטשאַפטליכער גרופּירונג, ווי אויך אין דער און יענער שטאָט, וואו מ'האָט זיך געהאַלטען פעסט ביי דאָס אייגענס און וואו מ'איז פאָרט אַרונטערגעפאַלען אונטער געוויסע השפעות.

פאַרשידען איז אויך געווען די פעולה פונם דאָזיגען ווירטשאַפטליכען סעפּאַראַטיזם אויפ'ן לעבען פון די פּאַרטייען. דער פאָלקיזם האָט אָהן מאַסען נישט געקענט לעבען און האָט, נאָך לאַנגע און שווערע מאַטערנישען, אויסגעהויכט די נשמה. דער ציוניזם, וואָס איז געקומען מיט ראָזיגע און ריזיגע פאַנטאַזיעס און הבטחות, וועלכע זענען שוין אויך אין אַ גרויסער מאָס פאַרווירקליכט געוואָרען, האָט געפיהרט מיט די ווירטשאַפטליכע גרופּירונגען אַ גראַנדיעזע מלחמה, ווי דער לויתן מיטן שור הבר, פאַר האָט דער ווירטשאַפטס-אידעע געגעבען ממש טויטליכע קלעפּ, אָפּגעזאָגט אַ הספד אויף דער גאַנצער גלות-ווירטשאַפט, איבערגעלאָזט אין אָפּהענגיגקייט אַלע קרעמערס, גרויסע און קליינע, און בעל-מלאכה'ס, אַריבערגעוואָרפען זיינע נעצען צום יונגען דור, וועלכען ער האָט איינגאַנצען בעפאַנגען און שפּרייזט מיט זייער כח צו זיינע טריומפען. ס'איז אויך דערווייל אויסגעוואַקסען אַן'אַנדער פּאַרטיי, די אַגודה, וואָס איז מבטל נישט דעם גלות, נאָר די גאַנצע וועלט, די חיי-שעה, צוליב חיי-עולם, אין שום פון תורה און מסורה און אויך זי בעהערשט גרויסע מאַסען בעל-פרחם.

אָבער די אָרגאַניזירטע ווירטשאַפטס-גרופּעס גיבען זיך אַלץ נאָך נישט אונטער. אומעטום, וואו ס'האַנדעלט זיך מכח אויסקלייבען רעפּרעזענטאַנטען אין צענטראַלע פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס, גייען זיי צו די אורנעס אונטער זייער אייגענער פאָן, טיילען זיך מיט די שטימען מיט די פּאָליטישע פּאַרטייען, איבערלאָזענדיג אַלעמאָל דעם לייבען-חלק פאַר זיך אַליין.

דאָס פּאָליטישע לעבען אָבער האָט שוין אָפּנים געבראַכט אין דעם פּרט אַ ביסל אויסניכטערונג.

אַ געוויסען שפּיגעל קען מען האָבען אויך אין קהלה-רעפּרעזענטאַנץ.

וואָספאַר פראַגע ס'זאָל אין קהלה נישט בעהאַנדעלט ווערען, זאָל עס זיין אפילו מכות אַ מרחק, אָדער אַ הקדש, אָדער רבנים, אָדער אַ ביבליאָטעק, וועט איהר מוזען הערען די „שטאַנדפּונקטען" פון די גרויסע הענדלערס און די קליינע הענדלערס און די האַנדווערקערס און די בעלעבאַטים און די לאָקאַטאָרען. און היות קיין נפקא מינה לדינא איז דאָ נישטאָ, מוז די פאָרמולירונג זיין אַ פּראָזנדרעשעריש, דעמאַגאָגישע...

נו, האָט דער עולם אָפּנים זיך שוין אַביסעל ענטוישט אין די דאָזיגע בעזונדערע מיניִנים און האָט אָנגעהויבען זיך אָריענטירען אויף פּאַרטייען.

דער מוסר-השכל וואָלט געדאַרפט זיין אַ פּשוטער: אַ פאַראיין איז נישט קיין פּאַרטיי. אַ פאַראיין בעזאָרגט פּראָפעסיאָנעלע אינטערעסען, אויך קולטורעלע, אָבער נישט פּאָליטישע. פּאָליטיק פאָדערט ברייטערע האָריזאָנטען, מעהר פאַרלאַנגמיינערונג, און טאַקי אויך אַ ביסעל מעהר קענטעניש, בילדונג. ס'איז נישטאָ קיין שוסטערשע און שניידערשע פּאָליטיק, פאַרהאַן אָבער אַ פּאָליטיק פונ'ם קליינעם מענשעל, פונ'ם אָרימערן שיכט, פון די ברייטע מאַסען.

שווער אָבער צו גלויבען, אַז די מאַסען, און דער עיקר די פיהרערס, זאָלען זיך אָראָפּנעמען אַ מוסר. זיי וועלען געפינען פּלפּולי-תירוצים, אַבי נישט מודה זיין אין זייער טעות.

פ. ק.

ס'שטאַרקסטע מיטעל צו קאָמפּראָמיטירן

ענדעציע רעדט איין איהרע אַנהענגער, אַז די סאַנאַציע האָט בעקומען איהרע מאַנדאַטען מיט דער הילף פון יודישע שטימען

דער טריומף פון דער ענדעציע ביי די וואַהלען צום שטאָטראַט אין לאָדז און איניגע אַנדערע שטעט, דער „איבערברוך" אין די שטימונגען פון די מאַסען" וועלכען עס האָבען געהאַט אויפ'ן דאָזיגען סמך קאָנסטאַטירט די בלעטער פון „גאַ-אַדאָוואַ אַבוּו" און זייערע וואָלוּנגערישע מיטהעלפער איז דאָך נישט קיין פולשטענדיגער: ווי שטאַרק עס זאָל נישט זיין די שמחה פון דער ענדעציע איז אָבער אַ פאַקט, אַז ביי די וואַהלען אין גרויסען און גאַנצען איז אַרויס מיט נצחון די סאַנאַציע. שטייט דעריבער פאַר דער ענדעציע די דרינגענדע אויפגאַבע דעם זיג פון די געגנער צו מאַכען פאַר קליינגעלד, צו קאָמפּראָמיטירען דעם לאַגער, פון וועלכען מען רעכענט אַמאָל איבערצונעהמען די מאַכט. די אויפגאַבע איז נישט קיין נייע און די מיטלען דערצו זענען אויך אַזוי אַלט, ווי עס איז אַלט די ענדעציע: קאָמפּראָמיטירען קאָן מען בלויז מיטן יודישען אַרגומענט.

עס בעווייזט דעריבער דער אָרגאַן פון דער ענדעציע, אַז אמת, די סאַנאַציע האָט בעקומען אין אַלגעמיין די גרעסטע צאָהל מאַנדאַטען ביי די וואַהלען איז דער גרויסער צאָהל שטעט, אָבער די מאַנדאַטען זענען נישט קיין כשרע; זיי זענען טריף, די זענען בעקומען געוואָרען מיט דער הילף פון יודישע שטימען.

די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" בעהויפּטעט אַז די יודען האָבען אין די שטעט וואו די וואַהלען זענען פאָרגעקומען, געדאַרפט האָבען לכל הפחות אַ דריטטעל פון אַלע מאַנדאַטען, ווייל די צאָהל יודען, וואָס וואוינען אין די דאָזיגע שטעט בעטרעפט כמעט פערציג פּראָצענט. דער מצב איז אַ שרעקליכער אָבער אַן'אמת'ער. אין דער ווירקליכקייט, האָבען די יודען בעקומען, שוין אַריינרעכענענדיג די בונדאָווצעס, אַנ'ערך עטליכע 20 פּראָצ. מאַנדאַטען, אַלזאָ, וואו זענען אַהינגעקומען די יודישע שטימען? עס איז קלאָר, אַז די יודען האָבען כמעט אַ דריטעל פון זייערע שטימען אָפּגעגעבען דער סאַנאַציע. דאָס בלאַט אילוסטרירט דיין טעזע מיט דעם בײַשפּיל פון לעמבערג. דאָרט האָבען די יודען געדאַרפט האָבען עטליכע און דרייסיג מאַנדאַטען, אין דער אמתן האָבען זיי בעקומען זעכצעהן. נישט אַנדערש ווי זיי האָבען אַ העלפט פון זייערע שטימען אָפּגעגעבען דער סאַנאַציע, וועלכע האָט אַ דאַנק דעם און אַ דאַנק אַנדערע מיטלען בעקומען 46 מאַנדאַטען.

„עס איז אוממעגליך אין דער דאָזיגער ערשיינונג, שרייבט דמאָווסקיס אָרגאַן, איינצוזעהען בלויז דעם פּאָליציאַישען אָדער שטייער-אָפּאָטוניום פון די יודישע הענדלערס. די פיהרונג פון די יודישע מאַסען אין גאַליציען ליגט אין די הענד פון דער ציוניסטישער אינטעליגענץ, וועלכע איז טעטיג אין נאָמען פון די פּרינציפּיעלע יודישע פּאָליטישע אינטערעסען, אויב די יודען האָבען מאַסענהאַפטיג געשטימט פאַר דער סאַנאַציע איז עס נישט אויס מורא פאַרן פּאָליציאַנט אָדער פאַרן שטייער-סעקוועסטראַטאָר, נאָר צוליב אַלגעמיינע טעמים.

די יודען האָבען פאַרשטאַנען אַז ביי די איצטיגע פאַרהעלטענישען וואָלט די וואַהל-מפּלה פון דער סאַנאַציע געווען פאַר זיי אַ געפעהרליכער קלאַפּ. זיי האָבען אַלזאָ בעשלאָסען צו טון אַלצדינג, כדי נישט צו דערלאָזען צו אַזאַ אויסגאַנג פון די וואַהלען, ביי וועלכע די מעהרהייט פון דער פּוילישער שטאָטישער בעפעלקערונג זאָל זיך אַרויסזאָגען פאַר דער ענדעציע און איהר פּראָגראַם. וואָס בראַש פון איהם שטייט דער לאָזונג פון ענט-יודישען די שטעט, און דערפאַר האָבען די יודען, רעזיגנירענדיג פאַרלויפיג פון די אייגענע מאַנדאַטען, „צוגעשאָסען" דער סאַנאַציע עטליכע טויזענד שטימען, פאַרזיכערענדיג דעם נצחון אין די קליינע שטעטלעך און פאַרהיטענדיג איהר פאַר אַ פולשטענדיגער קאָמפּראָמיטאַציע אין די גרויסע שטעט אַ חוץ לעמבערג.

צי וועט די דאָזיגע כיטרע פּאָליטיק געבען די יודען די ערוואַרטעטע רעזולטאַטען דאַרף מען צווייפלען. דאָס נאָכלויפען דער סאַנאַציע וועט זיך קעגען די יודען אפילו יענע עלעמענטען וועלכע זענען ביז איצט אין נאָמען פון „דעמאָקראַטיע" און „מענשליכקייט" געווען צו'זיי גינסטיג געשטימט. מיר ווייסען גוט וואָסערע שטימונגען עס הערשען אַ שטייגער אין דער פּויערים-פּאַרטיי און מיר ווייסען אַז די פילאָסעמיטישע אַרטיקלען אין „ראָבאָטניק" זענען נישט קיין אויסדרוק פון די שטימונגען ביי די סאָציאַליסטישע אַרבייטער-מאַסען."

* * *

מיר האָבען אין פריינטאָגדיגען נומער פון אונזער צייטונג ציטירט דעם אַרטיקעל פון רעגירונגס-אָפּיציאָז „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" וועגען אויסגאַנג פון די וואַהלען. די „ג. פּ." האָט אַנאַליזירט דעם אַגיטאַציאָנס-רעפּערטואַר פון די ענדעקעס און האָט אָנגעוויזען אַז דאָס האָפּטשטיק אין רעפּערטואַר פאַרנעהמט דער אַנטיסעמיטיזם און אַז אַזוי ווי יעדע אַנדערע פון די מענשליכע דומהייטען, מוז מיט דער צייט אויך די טפּשות פון אַנטיסעמיטיזם פאַרשווינדען. אין אַ בעזונדערען אַרטיקעל שטעלט זיך די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" אין שוץ פון איהר אָפּגאָט, וועלכען עס ווערט פאַראויסגעזאָגט אַזאַ סוף: ניין, דער אַנטיסעמיטיזם איז אַן'אייביגע זאַך. דאָס איז אַ בעשעפעניש וואָס איז שיער נישט אַרומגעגלעלט מיט אַ געטליכען נאָפעל:

דער אַנטיסעמיטיזם, שרייבט „ג. וו." איז נישט קיין לאָזונג און נישט קיין פראַזע. דאָס איז אַ נאַטירליכער און שטאַרקער שטראָם. דער אַנטיסעמיטיזם, איז אַן'אָרגאַנישער טייל פון נאַציאָנאַלען שטראָם, פון דער פאָלקס-אמונה, וועלכע האַלט אַז דאָס העכסטע פּאָליטישע וואוּל פון פאָלק איז די מאַטעריעלע און גייסטיגע אומאָפּהענגיגקייט.

אויף וועמען עס שטיצט זיך די בולגאַרישע דיקטאַטור

(קאָרעספּאָנדענץ פון סאָפיאַ)

אין בולגאַריען איז איינגעשטעלט געוואָרען דיקטאַטור, די מאַכט ליגט אין די הענד פון דער גרופּע „זוועגאַ" (רינג) וועלכע שטיצט זיך אויפן מיליטער, ריכטיגער, אויפ'ן אָפיצירען-קאָרפּוס פון דער אַרמעע.

אַט די גרופּע, וואָס האָט איצט פאַרכאַפּט די מאַכט אין בולגאַריען איז געבילדעט געוואָרען אין יאָהר 1931, דורך עטליכע אינטעליגענטען און אָפיצירען. דער טעאָרעטיקער פון דער גרופּע איז דער געוו. סאָציאַליסט און געוו. מיניסטער דימאָ קאַזאַסאָוו. פון די אַנדערע ליידערס פון דער גרופּע דאַרף מען פאַרצייכענען דעם איצטיגען פּרעמיער, דעם פּאָלקאָווניק סימאָן געאָרגיעוו און דעם געוו. פינאַנץ-מיניסטער פּיאָטר טאָדאָראָוו.

לכתחילה האָט די גרופּע נישט געהאַט קיין פעסטען פּראָגראַם. די אידעען וועלכע די גרופּע האָט ענטוויקעלט אין איהר בלאַט „זוועגאַ" זענען בעשטאַנען אין פּראָפּאַגירען די נויטווענדיגקייט איינצופיהרען אַנ'אויטאָריטעטען רעזשים און צושטערען די פּאַרלאַמענטאַרישע אָרדנונג אין בולגאַריען. אויפן געביט פון דער אויסערליכער פּאָליטיק האָט די גרופּע פּראָפּאַגירט פאַר דער ענגער דערנעהענטערונג מיט יוגאָסלאַוויען און מיט אַנדערע שכנים פון בולגאַריען און פאַר אַנערקענען די סאָוויעטען-מאַכט. איינע פון די וויכטיגסטע פּונקטען פון דער גרופּע איז געווען די גרויסע שנאה צו דער מאַקעדאָנישער רעוואָלוציאָנערער אָרגאַניזאַציע.

אייגענטליך האָט די אידעע וועגען דער נויטווענדיגקייט זיך צו בעפרייען פון איינפלוס פון דער רעוואָלוציאָנערער מאַקעדאָנישער אָרגאַניזאַציע געגעבען דעם וויכטיגסטען שטויס צו דער בילדונג פון דער גרופּע „זוועגאַ", אַלע איבריגע פּונקטען די אָפּשאַפונג פון פּאַרלאַמענט, די פאַרשמעלערונג פון זיינע פונקציעס צו דער ראָלע פון אַ בייראַט, די שאַפונג פון אַ שטאַרקע רעגירונג — דאָס אַלעס איז געקומען ערשט שפּעטער, אין דער גרופּע זענען דער עיקר אַריין געוו. סאָציאַליסטען, אינטעליגענטען, דעמאָקראַטען, אונפּאַרטייאישע און געוו. מיליטער-לייט, נישט קוקענדיג אויף דער שנאה צו דער מאַקעדאָנישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע איז לויט דער מיינונג פון דער גרופּע די הויפּט-מניעה ביי דער דערנעהענטערונג צווישען בולגאַריען און יוגאָסלאַוויען, זענען די ליידערס פון דער גרופּע שטענדיג אַרויסגעטראָטען געגען די פּאַרטייאישע רעגירונגען.

די רייסענישען צווישען די פּאַרטייען אין בולגאַריען, וואָס זענען אין גרויסען טייל פאַלען אַ רעזולטאַט פון יאָגען זיך מעהר נאָך פּאָרטפעלען, איידער פון קאַמף פאַר פּרינציפּען און אידעען, האָט אַרויסגערופען אַ טיפע אונצופרידענהייט צווישען די אינטעליגענטישע און מיליטערישע קרייזען אין לאַנד. אין בולגאַריען זענען דאָ אַ זעקס אָדער זיבען פּאַרטייען וועלכע טיילען זיך, איין נאָך אין פאַרשידענע קלענערע גרופּירונגען, די אַגראַרע פּאַרטיי טיילט זיך אין אין דריי אונטער-פּאַרטייען, די ראַדיקאַלע אין צוויי אונטער-פּאַרטייען, א.א.וו. אַט די אַלע פּאַרטייען און גרופּען האָבען זיך אַרומגעריסען איבער די פּאָרטפעלען און איבער די איינפלוסען און האָבען אָפט געמאַכט אוממעגליך די בילדונג פון אַ רעגירונג.

דערצו דאַרף מען צוגעבען דעם שווערען פינאַנציעלען און עקאָנאָם. קריזיס וועלכען ס'לעבט דורך בולגאַריען. בעזונדערס שווער האָט געליטען דאָס פּויערטום, די לאַגע אין דאָרף איז אומגעוועהנליך צוליב דעם וואָס בולגאַריען האָט נישט קיין אָפּזאַץ-מאַרק, פאַר איהרע לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען. די פּרייזען פון די אַגראַר-פּראָדוקטען זענען געוואַלדיג געפאַלען. קיין געלד איז אין לאַנד נישטאָ און די עקאָנאָמישע לאַגע איז אומגעהויער שווער.

אַט די אומשטאַנדען האָבען מיטגעהאָלפען צום ערפאָלג פון „זוועגאַ" וועלכע האָט געטענהט, אַז אויב מען וועט דעם פּאַרלאַמענט פאַרניכטען און מען וועט איינפיהרען אַ שטאַרקע רעגירונג, דאַן וועט מען קאָנען דורכפיהרען די נויטיגע רעפאָרמען און פאַרבעסערען די לאַגע פון די פּויערים.

שוין אַ יאָהר באַלד ווי די גרופּע איז ענטשטאַנען זענען צו איהר צוגעטראָטען די זעהר שטאַרקע און איינפלוסריכע אָרגאַניזאַציעס פון דער ליגע פון רעזערוו-אָפיצירען און אונטער-אָפיצירען. דער גרופּע איז אויך געלונגען אַריינצובעקומען זיך אין דער אַקטיווער אַרמעע און בעקומען דאָרט השפּעה און סימפּאַטיעס.

די גרופּע האָט אויסגענוצט די מהומה, וואָס איז ענטשטאַנען אין לאַנד צוליב דעם, וואָס מושאַנאָוו איז נישט געלונגען נאָך אַלע אונטערהאַנדלונגען מיט די פאַרשטעהער פון די פּאַרטייען צו בילדען אַ רעגירונג, און זי האָט מיט דער הילף פון די אָפיצירען פאַרכאַפּט די מאַכט.

אויפן געביט פון דער אינערליכער פּאָליטיק איז די נייע רעגירונג אַ רעגירונג פון דיקטאַטור. אויפן געביט פון דער אויסערליכער פּאָליטיק וועט די נייע רעגירונג נאָך שטאַרקער ווי די פריהעריגע שטרעבען צו דער דערנעהענטערונג מיט יוגאָסלאַוויען.

אויף ווי ווייט סטאַביל די נייע דיקטאַטורישע רעגירונג וועט זיך אַרויסווייזען, איז שווער צו זאָגען. יעדענפאַלס שטיצט זי זיך אויף מיליטערישער קראַפט, אויף די איינציגע גוט אָרגאַניזירטע גרופּען אין לאַנד — אויף די אָרגאַניזאַציעס פון געוו. קריגס-אָנטיילנעהמער. צי וועט דער רעגירונג געלונגען צו פאַרווירקליכען איהר פּראָגראַם פון הויבען דעם ווירטשאַפטליכען וואוילשטאַנד — דאָס איז אַ פראַגע פון דער צוקונפט. (ל.ב.)

דייטשע פליטים-געלעהרטע אַנגאַזשירט קיין אַמעריקאַ און קאַנאַדע

פּראַג (יט"א) דער בעקאַנטער בערלינער דערמאַטאָלאָג פראַנק בלומענטאַל, אַ ברודער פון בעריהמטען קרעבס-פאָרשער, האָט בעקומען אַן'איינלאַדונג צו האַלטען לעקציעס אויף דעם אוניווערזיטעט אין מיטשיגען. דער בעקאַנטער דייטש-יודישער ליטעראַטור-פאָרשער פּראָפ. ד"ר [illegible] רעכטער איז איינגעלאַדען געוואָרען אַלס פּראָפעסאָר אויף דעם אוניווערזיטעט אין טאָראָנטאָ.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייעס פאלקסבלאט

זונטאג כ 3 סיון תרצד

יוני
זון-אויפגאנג 3.23
זון-אונטערגאנג 7.44

פערענדיגט די וואהל-פראצעדור

וויפיל שטימען האבן בעקומען די בעזונדערע ליסטעס. — וויפיל שטימען האט בעקומען יעדער ראטמאן. — ווער זענען די פערטרעטער פון די ראטמענער

אין לעצטען מאמענט פארן אפגעבען צום דרוק די אפיציעלע רעזולטאטען פון די וואלען צום שטאט ראט. ביים ענטגילטיגען איבערעכענען די שטימען האט די הויפט־וואהל־קאמיסיע פעסטגעשטעלט אז די סאנאציע האט נישט קיין 9 נאר 10 מאנדאטען און די ענדעקעס אנשטאט 40 נאר 39.

געכטען איבערפריה זענען פלאקאטירט געווארען די אפיציעלע רעזולטאטען פון די וואהלען, לויט וועלכען סיזענען אפגעגעבען געווארען 218018 גילטיגע שטימען, אין אלע קרייזען האבען די בעזונדערע ליסטעס בעקומען פאלגענדע צאהל שטימען: סאנאציע — 29980 שטימען (10 מאנדאטען), ענדעקעס 98602 (39 מאנדאטען), פאראייניגטער יודישער בלאק — 21386 (10 מאנדאטען), סאציאליסטען — 27373 שטימען (7 מאנדאטען), ציוניסטען — 12639 שטימען (4 מאנדאטען), לינקע פועלי ציון — 3133 שטימען (1 מאנדאט), היימשען — 18024 (1 מאנדאט), „אגודא אדראזשעניע" (אזעלכע ענדעקעס) 2122 שטימען (אהן מאנדאט(), רעכטע „פועלי ציון" — 1231 (אהן מאנדאט) נאציאנאל־סאציאליסטען 5207 שטימען (אהן מאנדאט), אדוואקאט הימאנס ליסטע 133 שטימען (אהן מאנדאט), ליסטע פון אלטשטאט 121 שטימען (אהן מאנדאט.) „פראצא" — 77 שטימען (אהן מאנדאט).

סאיז כאראקטעריסטיש אז צוליב דעם פערטיילען די שטאט אויף קרייזען, האבען עטליכע וואהל־גרופירונגען נישט קוקענדיג דערויף, וואס זיי האבען פערהעלטניסמעסיג בעקומען פיל שטימען, האבען בעקומען א מינימאלע צאהל מאנדאטען, אדער זיי האבען גארנישט בעקומען. קודם כל וואס שייך דאס אין די אויגען ביי די דייטש־בירגערליכע, וועלכע האבען בעקומען 18 טויזענד שטימען און בעקומען 1 מאנדאט.

די יודישע ראטמענער וועלכע זענען אויסגעוועהלט געווארען ביי די וואהלען האבען בעקומען פאלגענדע צאהל אינדיווידועלע שטימען: אין 2־טען קרייז — אברהם מאיר קאפלאן — 8175 שטימען, מארעק פיין — 7254. אלס פערטרעטער אין דעם קרייז זענען געוועהלט געווארען יאקוב ליבראך און ד״ר בערלאס.

אין 7־טען קרייז. אדוו. רייכמאן — 9900 שטימען, פערטרעטער — ליבוש ראזענבערג.

אין 9טען קרייז: שטיינשניידער אברהם אלחנן 23780 שטימען, אדוו. יוסף ווייצמאן 16347 שטימען. יוסף מארגוליעס 10630 שטימען, מאיר דידהע 6487 שטימען, יאעל אלעקסאנדער 12938 שטימען, שמואל מילמאן 19587, נוטקעוויטש סערגיי 14736 שטימען, און האלעבדערסקי לעוו 5458 שטימען. אלס יודישע פערטרעטער אין דעם קרייז זענען געוועהלט מאג׳ מענדעל באלבערישסקי, מענדעל קראסוצקי. יעקב דעגענשטיין (בלאק), ד״ר עלענבערג (ציוניסט), מארגענטאלער („בונד") שווארצבארד (פועלי ציון).

אין 10־טען קרייז: הענ. מינצבערג —26022 שטימען, פישעל ליבערמאן — 25916 שטימען, רוס 13715 שטימען, אדוו. ראבינאוויצקי — 12312 שטימען, איטשע מאיר ביאלער — 36890 שטימען, ד״ר קרויש — 4857 שטימען. פערטרעטער אין דעם קרייז זענען: פיאטר כארי, אינזש. קרול, איגנאצי יאשונסקי און ד״ר העלמאן (בלאק), אינזש. פראשקער און מלכה רעזניק (ציוניסטען),

באכדעם ווי די אפיציעלע רעזולטאטען זענען פלאקאטירט געווארען איז לויטן רעגולאמין פאראן 7 טעג צייט אויף אריינצוטראגען פראטעסטען געגען די וואהלען, די הויפט־וואהל־קאמיסיע דיזשורירט יעהען טאג פון 4 ביז 7 אוונט אויף אנצונעהמען די פראטעסטען.

ס׳האבען זיך פערשפרייט קלאנגען וועגען דעם אז ס׳וועלען אריינגעטראגען ווערען פראטעסטען געגען די וואהלען אין עטליכע קרייזען, ס׳איז כדאי אנצווייזען אז אויף אריינצוטראגען א פראטעסט דארף מען האבען 300 אונטערשריפטען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער גאנצער געשאפענער לאגע און וואס דער לעצטער טערמין פון צונויפרופען די ערשטע זיצונג פון שטאט־ראט ענדיגט זיך דעם 2 יולי הויבט מען שוין אן רעדען וועגען די קאנדידאטען אויפן אמט פון פרעזידענט. אין די ענדעקישע קרייזען רופט מען אן צו בעהמען אויפן פרעזידענטען־אמט דעם געוו. פויזנער פרעזידענט ראטייסקי, געוו. ווארשויער וויצע־פרעזידענט באזשעצקי. געוו. וויצע־מיניסטער אורבאנאוויטש, און לאדזער רעיענט ראסמאן. דאס זענען באר אלץ השערות, וועלכע האבען דערוויל, קיין ממשות נישט ווי בעקאנט ווערט לויט דער ביזעם געזעץ דער שטאט־ראט געוועהלט אויף פינף יאהר. דער שטאט ראט וועהלט א מאגיסטראט אויף צעהן יאהר. דער פרעזידענט איז גלייכצייטיג דער פרעזעס פון שטאט ראט.

די ענדעקעס, וועלכע האבען זיך נישט גערעכנט אויף אזא נצחון זענען אין א פערלעגענהייט, זיי האבען נישט די ענטשפרעכענדע מענשען און בכלל האבען די מורא פאר דער מאכט, ווייל שרייען און העצען איז לייכטער ווי רעגירען.

ווען דאס קינד

טאר נישט עסען האבער־בריי, האבערשליים, האבערפלאקען־זופ, דעמאלס פרובירט איינמאל צום האבערפלאקען־קאסט גוטען קאקאא צוצוגעבען און מיטצוקאכען. האבערפלאקען אין פלייש־בריה זענען אויסערגעוועהנליך געשמאקהאפט. קנארס האבערפלאקען זענען דאך אזוי געהיהאפט, לייכט צו פערדייען און ענטהאלטען אלע פארן מענשליכען ארגאניזם נאטירליכען אויפבוי־שטאפען.

דער „מוטער־טאג"

די גאנצע אינטערנאציאנאלע וועלט פייערט היינט „דעם אזוי־גערופענעם „מוטער־טאג"

אין דעם טאג דארף יעדער, בעזונדערס די קינדער זיך דערמאהנען וועגען זיין מוטער, וועלכע האט איהם דאס לעבען געגעבען און וועלכע האט אויסגעטראגען און טראגט ווייטער אוים דעם גרויסען עול פון ערציהען און ווייזען דעם שווערען לעבענס־וועג. דאס קינד דארף געדענקען ווי צו האלטען בכבוד די מאמע זייגע, ווי אזוי איהר לייכטער מאכען דאס לעבען און עול, ווי אזוי איהר דאנקבאר צו זיין פאר די אויסגעווייינטע אויגען. פאר די נישט דורכגעשלאפענע נעכט און פאר דער זארג וואס זי האט מיט איהרע קינדער.

די יודישע בעפעלקערונג, די יודישע קינדער דארפען מיטפייערען דעם יום־טוב, וועלכער רופט זיך דער „מוטער־טאג".

פאבאר פון יאהרגאנג 1913

מארגען, מאנטאג ד. 4־טן יוני ה. י. 8 אינדערפריה דארפען זיך שטעלען צו דער מיליטער־איבערזיכט פאר דער פאבאר־קאמיסיע נומער 1, (פיעטריקאווער 89) די פאבאר־פליכטיגע פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

T U W Y

פאר דער פאבאר - קאמיסיע נומער 2, (פיעטריקאווער 89) קווער־אפיציגע צווייטער שטאק די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1913, וואס וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 12 קאמיסאריאט מיט די אנפאנג־אותיות:

N O P R S Sch Sz Ś W Y

פאר דער פאבאר־קאמיסיע נ׳ 3 (פיעטריק. 165) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1894 ביז 1910 און 12 קאט B וואס וואוינען אויפן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און וועלכע האבען זיך צוליב א קראנקהייט, אדער אנ׳אנדער וויכטיגער סבה נישט געקאנט שטעלען.

די פאבאראוועס דארפען האבען ביי זיך א פערזענליכען דאקומענט, אדער אנ׳אויטענטיש־קייט־שיין מיט א פאטאגראפיע, א רעגיסטראציע־שיין, אנ׳אדראטשעניע־קארטע, א שול־שיין און א פאך־בעשטעטיגונג.

פערלוירען געגאנגען א יונגערמאן

דעם פאריגען דאנערשטאג אויף דער נאכט איז אוועק פון שטוב דער 30־יעהריגער שוסטער הלל קעסטענבערג (פון ליפאווא 38) און איז ביז היינט נישט צוריקגעקומען.

דער יונגערמאן איז נישט ביים פולען זינען.

ווער ס׳ווייסט עפיס וועגען איהם בעט מיטצוטיילען זיין מוטער רבקה קעסטענבערג אויפן אליבנאנעוויזנעם אדרעס.

זי האט געחלשט אויף צו׳כלומרשט

און ער האט טאקי געחלשט אין־דער־אמת׳ן

(2) פון קאנסק קיין לאדז איז נעכטען געפאהרען מיט דער באהן א געוויסער אלעקסאנדער יאקובאוויטש (פון לאדז דרעוונאווסקא 13).

ענטקעגען איהם איג׳ם וואגאן איז געזעסען עפיס א פריילין.

ווען זיי זענען געווען נעבען טשארנעצקא גורא, איז דער פריילין שטארק נישט גוט געווארען, און יאקובאוויטש איז איהר געלאפן מינטערן.

לכתחילה האט ער אפילו געוואלט א ציהטון ביי דער נויט־ברעמזע און אפשטעלען דעם צוג, נאר ער האט זיך דערפון שנעל אפגעזאגט, שנעל ארויסגענומען פון דער וואליזקע זיינע א פלעשעלע ליקער און איהר אריינגעגאסען אין מויל.

דאס פריילין איז באלד צו זיך געקומען, און גארנישט געוואוסט ווי איהר רעטער צו בעדאנקען.

נו־נו... פרעגט שוין גארנישט... זי האט איהם אזוי בעדאנקט, אז שפעטער איז איהם אליין נישט גוט געווארען!

והמעשה שהיה כך היה —

אז דער צוג האט זיך אפגעשטעלט אין טאמאשאוו האט די „אפגערעטעטע" פריילין זיך א כאפ געטון אויף די גלייכע פיס — באשר בכן, זי מוז ארויסגעהן אויף דער סטאציע עפיס דערלעדיגען.

דער גוטער יאהר ווייסט, וואס א פריילין דארף אלץ דערלעדיגען אויף א סטאציע — כ׳ווייס אפשר א מענשליכע זאך...

האט יאקובאוויטש א שמייכעל געטון, און דאס פריילין איז שנעל אראפ פון צוג.

דער צוג האט אבער נישט געווארט אויפ׳ן פריילין — ער האט זיך געטון זיינס: והלך משה־מרדכי, און יאקובאוויטש האט א ציהה געטון מיט די פלייצעס, און איז ווייטער געפאהרען.

מילא, וועט זי פאהרען מיט אנ׳אנדער „פאסשאנג" סע טרעפט..,

אין קאלושעק, אז מען איז געקומען — איז אויך געקומען די גרויסע בראך..,

דא האט זיך פלוצים יאקובאוויטש געכאפט, אז עס פעהלט איהם זיין פארטפעל מיט 300 זלאטעס במזומן, מיט 800 זלאטעס אין ענגלישער וואלוטע און מיט א פאלעסטינע־סערטיפיקאט.

יאקובאוויטש׳ן זענען נעבעך איבערגעלאפען די אויגען, און ער האט גלייך פערשטאנען, וואו דער הונד ליגט בעגראבען, און זיין פערמעגען איז אהינגעקומען.

ער האט דהיינו פערשטאנען, אז דאס האט איהם דאס פריילין אזוי צורעכט געמאכט, בעת ער האט זי געמינטערט פון געמאכטען חלשות און ער אליין האט אוועקגעחלשט אויף אנ׳אמת.

דערווייל טרייסט ער זיך מיט חלשות — אז די פאליציי וועט זי פאקען.

יודישער קאמעראל־טעאטער, אלעע 1־טער מאי 2.

גאסטשפילען פון די בעקאנטע סצענע= און פילם=ארטיסטען

יאנאס טורקאוו — און — דיאנא בלומענפעלד

אונגעהויערער גרויסער דערפאלג! בראווא יאנאס טורקאוו און דיאנא בלומענפעלד

שוין לאנג האט מען אין לאדז נישט געזעהן אזא גלענצענדע אויפפיהרונג ווי נעכטען אין „קאמעראל"־טעאטער „די סיבה", דער עולם איז שוועק פון דער פארשטעלונג בעגייסטערט.

„די סיבה"

היינט, זונטאג, 12.30 פארמיטאג און 4.30 נאכמיטאג צו פאפולערע פרייזען פון 54 גר. ביז 1:50 צום 2־טן און 3־טן מאל 9.30 אוונט צום 4־טן מאל „די סיבה" סאציאלע דראמע אין 4 אקטען (6 בילדער) פון לעאנארד פראנק, יודיש: יצחק טורקאוו. אינסצעניזאציע און רעזשי: יאנאס טורקאוו.

ס׳נעמען אנטייל דער גאנצער אנסאמבל לויט א. ב.: בלומענפעלד דיאנא, ביאלקאוויטש ישראל, גינסבערג יעקב, וויינגאלד שלמה, טורקאוו יאנאס, טופמאן ישעיה, טופמאן מרים, לערער ראמא, קוזניעצאוו לייב. שרמ. י. ביאלקאוויטש. אימפרעסאריא: ב. קאגנאס. אינספיציענט: ש. טופמאן

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע. מארגן, מאנטאג, 9.30 אוונט „די סיבה"

פון „אוזדראוויסקא"

די קאנצעלאריע פון „אוזדראוויסקא" מאכט בעקאנט, אז דאס איינשרייבען פון קראנקע אויף ארויספאהרען אויפן פירטען סעזאן פאר מאנספערשוינען, קומט פאר דעם 6 יוני 3 א זייגער ביי טאג.

די קאנדידאטען דארפען זיך מעלדען אין קאנצעלאריע צעגעלניאנא 21 מיט א פאס און א בעזונדערע פאטאגראפיע.

לא תגנוב!

זאל מען זיין אפגעהיט פאר גנבות

(2) אין שייכות דערמיט, וואס א גרויסער טייל פון דער בעפעלקערונג פאהרט איצט ארויס אויף די זומער־וואוינונגען, און אזוי ווי שוועמלעך נאך א רעגען — אזוי מעהרען זיך אין דער צייט די גנבות, האט דער קאמענדאנט פון דער לאדזער פאליציי, ניעדזשעלסקי ארויסגעגעבען א פעראדנונג, אז די סטרוזשעס זאלען מעהר אכטונג געבען אויף די וואוינונגען, וואס זענען דורך די „לעטניקעס" פערלאזט אין דער זומער־צייט.

דער לייטער פון אויספארשונגס־אמט האט וועגען דעם זעלבען ענין אויך ארויסגעגעבען אנ׳ענטשפרעכענדע פעראדנונג צו דער אויספארשונגס־דינסט.

מעלדעט איין און מעלדעט אויס געוועלבער

(2) די שטאט־פערוואלטונג האט ארויסגעגעבען א פעראדנונג וועגען דורכפיהרען אנ׳ענערגישע קאנטראלע צי עס מעלדען זיך איין אין דער אינדוסטריע־אפטיילונג די געשעפטען, וואס עפענען זיך אויף, און צי עס מעלדען זיך אויס די געשעפטען, וואס שליסען זיך.

די שולדיגע אין נישט אדורכפיהרען די פליכט וועלען בעשטראפט ווערען מיט׳ן דארפען בעצאהלען שטראף ביז 1,000 זלאטעס, אדער מיט 14 טעג ארעסט און עווענטועל מיט ביידע שטראפען צוזאמען.

אויספאדערונגען פון א״י

אין ארץ ישראל אמט זענען דערהאלטען געווארען ארויספאדערונגען פון קרובים אין ארץ ישראל פאר פאלגענדע פערזאנען: באקסענבוים רבקה, גאלדבערג מרים, קרישטאל יעקב און גיטל, בייהויז לייב פייגה און נחמה, באק שפרה, פייבעל פאניא, רחל, זילבערשטיין חיים און ביילה, ביזבערג משה, ביזבערג פערל, וויינגארט שמעון און חיה, דזיאלאווסקי פייגה, גינזבורג עדה און תמר.

די דערמאנטע דארפען זיך ווענדען אין ארץ ישראל־אמט (שרודמיעסקא 29) אפען טעגליך פון 10 ביז 1 פארמיטאג) כדי צו ערלעדיגען די געהעריגע רייזע פארמאליטעטען.

W zreorganizowanym wydziale „Safes"

BANKU HANDLOWEGO w ŁODZI

SP. AKC. (KOSCIUSZKI Nr. 15)

została otwarta dla wygody Sz. Klienteli

Przechowalnia,

przyjmująca za niewielką opłatę na przechowanie różne przedmioty w opieczętowanych kufrach, walizach i t. p., co jest szczególnie dogodne dla osób, udających się **w podróż, na letniska i t. d.**

די ליבע האט געכשרט דאס פערברעכען

דאס מיידעל, וואס האט ערמארדעט איהר חתן קורץ פאר דער חתונה

(2) אַן אויפטרייסלענדיגע ליבעטראַגעדיע, וואָס האָט געקאָסט אַ מענשליך לעבען, האָט זיך דעם 5־טען מערץ אָפּגעשפּילט אויף גדאַנסקאַ 21.

אין דעמדאָזיגען הויז האָט געוואוינט די 25 יעהריגע מאַריאַ וואַיטאַש, אַ פריילײן, צוזאַמען מיט איהר מוטער, אַ ברודער און אַ יונגערע שוועסטער.

פריילײן מאַריאַ האָט זיבען אַ ריי יאָהרען גע־האָט אַ חתן דעם 23־יעהריגען אַנטאָני שימאַנסקי, דעם סעקרעטאַר פון קאָמאָ־ביק ראָמאַן מאַרקוואַרט פון גדאַנסקאַ 61.

הגם די חתונה צווישען פרל. וואַיטאַש און שימאַנסקין האָט שוין געזאָלט פאָרקומען, זענען די בעציהונגען צווישען חתן כלה עפּעס קאַליע געוואָרען, ביידע פלעגען זיך קריגען, אַז שכנים פון הויז זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען.

דעם 5־ מערץ ה.י. אַרום 12 ביינאַכט איז שימאַנסקי פּלוצלינג געקומען צו זיין כלה און זי געבעטען זי זאָל אַרויסגעהן פון בעט און מיט איהם אַרויסגעהען אין הויז־קאָרידאָר ווייל ער האָט מיט איהר צו רעדען עפּעס זעהר וויכטיגעס. די וואַי־טאַש האָט זיך אָנגעטון און איז מיטן חתן אַרויסגע־גאַנגען אויף די טרעפּ וואו זיי זענען געשטאַנען צווישען 1 און 2 שטאָק. אין אַ געוויסען מאָמענט קאָנען זיך דערהערט פיבף ־רעוואָלווער־שאָסען...

געשאָסען האָט די פריילײן־כלה...

שימאַנסקי איז מאָמענטאַל געפאַלען בעוואוסט לאָז פון די קוילען.

אָפּגעטון דאָס שטיקעל אַרבייט איז זי אויף דער גיך אַראָפּגעלאָפען צום סטרוזש, איהם געזאָגט, אַז די מוטער איז פּלוצלונג קראַנק געוואָרען און איז משוגענערווייז אַוועקגעלאָפען אין 4־טען פּאָליצײ־קאָמיסאַריאַט וואו זי האָט ערקלערט אין איין אָטעם: „איך האָב דערהרגעט מיין חתן, איך בעט מיך אַרעסטירען”.

שימאַנסקי איז אין אַ שעה אַרום געשטאָרבען אין שפּיטאָל, אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס, ערקלערונגען האָט ער שוין נישט בעוויזען אָפּצוגעבען.

פריילײן וואַיטאַש איז דאַן אַרעסטירט געוואָ־רען. בעתן פערהער האָט זי ערקלערט אַז דעם רע־וואָלווער האָט זי אָנגעמעלט אַרויסגענבבעט פון אַ פּאַלטאָ, זייענדיג אויף אַ באַל...

* * *

עהערגעכטען איז אינ׳ם היגען קרייז־געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון דער מערדערין.

זי האָט זיך מודה געווען אין איהר פערברעכען און דערביי פּרטיות דערציילט די טראַגעדיע פון איהר לעבען.

זי האָט בעמליך דערציילט אַז אַלט זייענדיג 16 יאָהר האָט זי זיך בעקאַנט מיט שימאַנסקין און ליב געקראָגען איהם מיט דער ע־שטע־ הייסער ליבע. אין קאַשציאַל האָט ער איהר צוגעשוואוירען איי־ביגע ליבע, און אַזוי ווי זי האָט זיך געהאַלטען פאַר זיין ווייב האָט זי מיט איהם אין משך פון 8 יאָהר געלעבט און געהאַט פון איהם אַ קינד.

לעצטענס איז ער אָבער קאַלט געוואָ־ען צו איהר און געהאַלטען אין איין אָפּלייגען מיטן זמן חתונה.

ער האָט איהר אויך געהאַלטען אין איין פאַר־וואַרפען אַז זי איז איהם אומטריי.

דאָס האָט איהר פערשאַפט גרויס עגמת נפש, און בעשליסענדיג צו בעגיין זעלבסטמאָרד, האָט זי אויף אַ פערוויילונג אַרויסגענומען פון איהר חתנ׳ס אַ קאָלעגעס טאַש דעם רעוואָלווער...

אין דעם קריטישען טאָג, ווען שימאַנסקי איז געקומען צו איהר אָפּבעהמען דעם רעוואָלווער און אַנגערופען זי מיט די מיאוס־סטע בעמען, איז איהר בע פאַלען אַ מין שגעון, פאַר צער און ווייטאָג, און זי האָט איהר חתן דערשאָסען.

דערציילענדיג די געשיכטע פאַר׳ן געריכט, האָט די מערדערין מוראַדיג געוויינט, און ס׳איז אינטערע־סאַנט, אַז אויך דעם פּראָקוראָרס האַרץ איז גערירט געוואָרען און ער האָט געפאָדע־ט פאַר איהר אַ לייכטע שטראָף. ווייל איהר פערברעכען איז זי נישט בעגאַנגען מחמתן ביזען ווילען.

זכך הווה — זי איז פערמשפט געוואָרען אויף 8 חדשים טורמע מיטן אָפּלייגען די שטראָף אויף 2 יאָהר.

פאָהרען קיין ארץ-ישראל

אינפאָרמאַציעס אין „תוצרת=הארץ” שרודמיעסקאַ 3.

בעפאָר איהר פאָהרט אויף ערהאָלונג

קויפט איין די גייעסטע פּערפומען, ערשטקלאַסיגע פּודערן, טואַלעט־זייפען, זאָווי אַלערלײ מאָדערנסטע קאָסמעטיק צו פאַבריקס־פּרייזען אין דער בעקאַנטער און רענאָמירטער פּערפומעריע

י. דרוקער

5 זאַוואַדזקאַ 5
טעל. 175=92

הורט און דעטייל!
רעיעלע און סאָלידע בעהאַנדלונג!

רעפּרעזענטאַנץ־טעאַטער — „ראזמאיטאשטשי” ציגעל־גאַס 27 טעל. 112-25

פּאָזיטיוו לעצטע וואָך! גענענונגס=פאָרשטעלונגען פון דעם יודישען שפּוואַליער

פסח׳קע בורשטײן

צוזאַמען מיט דעם כאַראַקטער־קאָמיקער יעקב פישער

היינט, זונטאג, 2 פאָרשטעלונגען
היינט, זונטאג, 4.30 נאָכמיטאג גרויסע הנחה=פאָרשטעלונג
אַלע פּלעצער אין פּאַרטער נאָר 1 זל., גאַלעריע 45 גר.

„א חתונה אין שטעטל”

היינט, זונטאג, 9.30 אָוונט פּאָפּולערע פּרייזען

„דער גאסען-זינגער”

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

יום-טוב פאר פיזישע ערציהונג און מיליטערישער צוגרייטונג

היינט הויבט זיך אָן אין לאָדז די וואָך פאַר פיזישער ערציהונג און מיליטערישער צו=גרייטונג, די פּראָפּאַגאַנדע־וואָך הויבט זיך אָן מיט אַ קאָנקורס פון די שול־אָרקעסטערס, וועלכער קומט פאָר היינט 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג אין פּאַרק 3 מאַי אויף זאַגאַיניקאָווא. אין קאָנקורס נעהמען אנטייל אַלע שול־אָרקעסטער, דער זשורי בעשטעהט פון די בעסטע מוזיקאַלישע כוחות.

דעם פּראָטעקטאָראַט איבער דער פּראָפּא־גאַנדע־וואָך האָבען איבערגענומען! דער וואָיע־וואָדאַ הויקע נאָוואַק, קוראַטאָר פּיטלאַקאָווסקי, גען. מאַלאַכאָווסקי, פּולק. קאַלינסקי און רעגירונגס־קאָמיסאַר וואָיעוואָדזקי.

„לאפּפּ”-קרייז ביים פערבאנד פון יוד. אונאפּהענגיגקייטס=קעמפער

אין פערבאַנד פון די יודישע אנטיילנעמער אין קאַמף פאַר פּוילענס אונאָפּהענגיגקייט איז פאַר געקומען אַנ׳אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון „לאָפּפּ”־קרייז ביי דעם דערמאָנטען פערבאַנד.

אין דער פערוואַלטונג זענען געוועהלט גע וואָרען: פּרעזעס: וו. ריינהאַרץ, סעקרעטאַר א. שיקער, קאַסיר — ל. הערמאַן, פערטרעטער — ח. זילבערבערג און מ. קאָזלאָווסקי אין רעווידיר־קאָמי־סיע ז. בלאַ, ח. קאַצענגאַלד און ה. וויינבערג. דער קרייז פיהרט א ווערביר אקציע און צעהלט שוין 100 מיטגלידער. דער קרייז הויבט אָן איינ פאָרמאַציע קורסען פאַר די ברייטע מאַסען אויפ׳ן געביט פון אנטי גאַז און לופט פערטיידיגונג.

זעלבסטמארד פון אנ׳ארבייטס-לאזען יודישען שניידער

(2) נעבען דער באַהן סטאַציע ראַדאָמסק האָט זיך אונטערגעוואָרפען אונטער א גייענדען צוג דער אַרבייטסלאָזער שניידער הערשליק באַ־זשיקאָווסקי.

די רעדער האָבען איהם אָרונטערגעהאַקט דעם קאָפּ, וועלכער האָט זיך אַראָפּגעקוילערט אין א ראָוו...

די סבה פונם שרעקליכען זעלבסטמאָרד איז — נויט מחמת אַרבייטסלאָזיגקייט.

פאליטישער פראצעס

(2) צהערנכטען זענען אין היגען געריכט געמשפט געוואָרען 3 פּערזאָן, וועלכע זענען בע־שולדיגט געוואָרען אין דעם, אז זיי האָבען דעם 13 אַפּריל ה. י. געשטאָכען אַ געוויסען באָלעס־לאַוו ראַסאַווסקי, וועלכען זיי האָבען חושד געווען אין פּראָוואָקאַציע.

עס זענען פערמשפט געוואָרען: באָלעסלאַוו טשאַרנאַטאַ אויף 7 יאָהר טורמע; יוסף מאיר שפּעכט — אויף 2 יאָהר טורמע און גיטעל מאַ־ראַוויעצקאַ אויף 5 יאָהר טורמע.

פון צענטראלען הויזבעזיצער-פעראיין

אויף דער עהערגעכטיגער אַלגעמיינער פער־זאַמלונג פון צענטראַלען הויז=בעזיצער־פעראיין (פּיעטרקאָווער 46) איז געוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג, אין וועלכער עס זענען אריין: מ. דאָבראַניצקי, מ. העלמאַן, א. מ. קאַפּלאַן, איינזש. ל. ליבאַטינאָוויטש, אָסקאַר מילער, ראָבערט רעזיגער, מ. ווערדיגער און אַלס קאַנדידאַטען: א. קאַן, ד. גינסבערג, און י. זאַקושעווסקי.

פאר׳ן אומלעגאלען בענוצען זיך מיט עלעקטרישען שטראם

זענען בעשטראַפט געוואָרען: די ברידער מרדכי און לייב פּראַק (פון פאַלנאַצנאַ 22) צו 1 חודש אומבעדינגטען אַרעסט; דער ווערטער פונ׳ם זעלבען הויז סטאַניסלאַוו פּאַקולאַ — אויף 1 חודש (מיט׳ן אָפּלייגען די שטראָף אויף 2 יאָהר); מיע=טשיסלאַוו קלאָדאַ פון (וויזנערא 12) אויף 1 חודש און יוזעף קרופּינסקי (פון בלאַכאַרסקאַ 26) — אויף 3 חדשים מיט׳ן אָפּלייגען די שטראָף אויף יאָהר.

דער אריער-פאראגראף 125

ר. איזראעל

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

הייבריך האָט לייכטער אָפּגעאָטעמט, ס׳איז איהם לייכטער געוואָרען אויפ׳ן האַרצען, באַנדעם ווי ער האָט זיך בעראַטען מיט פּריצין. ער איז שוין נישט איין קאָפּ, וואָס טראַכט נאָר ע״ צוזאַמען מיט פּריצין. און צו פּריצין האָט ע״ דאָך גע־האָט גרויס צוטרוי. ער האָט זיך פערלאָזען אויף קלאָרען שכל, אויף זיין לאָגיק און אויף זיין פער־שטאַנד.

פאַר פּריצין ווידער איז דער ענין נישט געווען אַזוי לייכט. ער האָט זיך פאָרגעשטעלט דעם ענין פון הייבריכן אין אַזא פאָרם, אַז ע״ איז ביי איהם פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ קאָלאָסאַלען וועלט־פּראָבלעם, וועלכען נישט ער און נישט זיינס גלייכען איז פעהיג צו לעזען. דאָ האָבען זיך פונאַנדער־געוויקעלט גיידאַנקען, מיינונגען און אַנשויאונגען, ווי אַזוי זאָל ער מיט הייבריכן דעציד־ען, פון וועלכער זייט זאָל ער אָנהויבען דעם געדאַנק צו ענטוויקלען, צי פון דער זייט פון ריינע־ מענשליכ־קייט, פערזענליכער ליבע און מענשען־ליבע, אדע־ פון דער זייט פון פּראַקטישען, רעאַלען לעבען, וואו דער באַטור טאָר נישט געשעהען קיין עוולה, זי מוז בעקומען דאָס איהריגע, ווייל די באַטור האָט נישט גערן אָפּצוטרעטען פון איהרע רעכט. דער ענין פון הייבריכן איז געווען אַנ׳ענין פון געפיהלען, עראָטיק און ליידענשאַפט זענען די געפיהלען, וועל־כע די באַטור פערלאַנגט צו ערפילען צוגלייך מיט עסען, טרינקען אַרע־ אַנדער־ מענשליכע געברויכען, דאָס קעמפען מיט דער באַטור און די דאָזיגע עניבים איז זעהר שווער און באַר איינצעלנע זעהר שטאַרקע מענשען קענען זיך דערמיט אַנ׳עצה געבען.

צי איז העלען דער מענש, וועלכער האָט כוח צו קעמפען מיט דער באַטור, צו בעקעמפען גרויזאַם, ווייל דאָס וואָלט שטענדיג געווען צו איהר רעה. קיינמאָל וואָלט זי זיך נישט געקענט בערוהיגען. ווייל די באַטור וואָלט שטענדיג געפאָ־דערט דאָס איהריגע און זי וואָלט נישט געהאַט די מעגליכקייט באַכצוקומען די פערלאַנגען פון דער באַטור אויסער...

פּריצי איז איינגעפאַלען אַ געדאַנק, וועלכער איז איהם אויסגעקומען אַזוי איינפאַך, אַז ער וואָלט געקענט מיטאַמאָל איבערשניידען דעם שרעק־ליכען פּלאָנטער און לעזען דעם פערוויקעלטען פּראָ־בלעם, אין וואָס איז בעשטאַנען דער איינפאַל, פּריצי האָט געטראַכט, אַז ס׳דאַרף קומען צו אַנ׳־אָפּגעבעם אָפּמאַך, אָהן שום היבטער כוונות און אָפּ־באַרען, אָהן שום שעהמען זיך, אַנ׳אָפּמאַך אַ מענש־ליכער און אַנ׳עהרליכער. דער אָפּמאַך זאָל בעשטעהען דערין, וואָס הייבריך איז מספים חתונה צו האָבען מיט העלען, אַזוי ווי יעדער מאַן מיט אַ פרוי. העלען זאָל זיין בעוואוסטזיניג און קלאָר,

אין פּאַלעם, וואָס ס׳איז געשעהען מיט הייבריכן און זאָל מסכים זיין מיט איהם, טראָץ דעם, חתונה צו האָבען, אָבער דערביי זאָל הייבריך מספים זיין, אַז העלען זאָל האָבען פולשטענדיג פרייע הענד אין דעם ענין פון בעפרידיגען איהרע נאַטירליכע בעדערפענישען, ס׳זאָל זיין אָפּהענגיג נאָר אין העלען, צי זי וויל פערראַטען איהר „מאַן”, אָדער די באַטור וועט זי בעזיגען און זי וועט זיך נישט קענען אָפּהאַלטען דערפון. פאַר פּריצין, אַלס אויפריכטיגען, קלוגען מענשען מיט אַ געזונדען, קלאָרען פערשטאַנד איז עס געווען פשוט אַז דאָס איז די לעזונג פון דעם פערוויקעלטען פּראָבלעם, ער האָט איינגאַנצען פערגעסען, אַז נאָכדעם ווי הייבריך האָט פערלוירען אין היטלעריסטישען קאָנצענטראַציע־לאַגער זיין מענשליכקייט. האָט ער אָבער נאָך נישט פערלוירען דאָס געפיהל פון אייפער־זוכט און ליבע, וועלכע זענען נישט פערשוואונדען, נאָר זע־נען נאָך פערשטאַרקט געוואָ־ען און האָבען אויך פערלאַנגט די בעפרידיגונג פון דיזער רעכט, אין דעם האָט פּריצי פערגעסען, פון דע־ צווייטער זייט האָט פּריצי אויך פערגעסען, אַז ביי העלען זענען אויך נאָך נישט פערשוואונדען געוואָרען די גע־פיהלען פון עהרע, אייגענליבע און שטאָלץ, וועל־כע קענען נישט דערלאָזען צו שליסען אזא אָפּע־בעם אָפּמאַך.

פּריצי איז געווען צופרידען מיט זיך אַליין, ווי לייכט און ווי גוט האָט ער דעם ענין ערלעדיגט און באַלד אויף צומאָרגענס האָט ער געזאָגט צו הייבריכן.

— הייבריך, איך האָב פאַר דיר אַנ׳ענטפער אויף דער פראַגע וועלכע דו האָסט מיר געשטעלט.

— און וואָס בעשטייט דער ענטפער, האָט הייבריך ביינערליג געפרעגט.

— דו אַליין ביזט נישט גענוג צו געבען דעם ענטפער, דערביי מוז זיין אויך העלען.

— וואָס ווילסטו טאָן. דו ווילסט אָרומרעדען אָפּען דעם ענין אין דער אַנוועזענהייט פון העלען?

— יאָ, אָפען און קלאָר אָהן שום בעהאַלטען דעם מינדסטען פּרט, דאָס וועט זיין נישט נאָר די טובה פון דעם ענין גופא, נאָר אויך די טובה פון דיר און פון העלען.

— פון דער אַ־ימער, אומגליקליכער העלען... האָט הייבריך טרויעריג געזאָגט.

— גלויב מיר, הייבריך, אַז דער ענין איז נישט אַזוי טראַגיש ווי דו בעהמסט איהם. פערשטייט זיך, אַז דערין ליגט אַ גרויסע פּערזענליכע טראַגעדיע סיי פאַר דיר, און סיי פאַר העלען, אָבער אַלס פּראָבלעם איז עס נישט אַזוי טראַגיש.

— אַזוי האַלטסטו? איך האַלט נישט אַז ס׳איז אַזוי, דווקא אַלס פּערזענליכע טראַגעדיע וואָלט מען זיך דערמיט געקענט אַנ׳עצה געבען, אָ־ בער אַלס פּראָבלעם, אַנ׳אַלמענשליכעס קען מען איהם נישט אָפּמאַכען מיט דער האַנד.

— פערלאָז זיך אויף מיר, דו ביזט סענטימענ־טאַל און עמפּינדליך, און אַליין קענסטו נישט ענט־שיידען.

— איך ווייס גאָרנישט וואָס עס טוט זיך מיט מיר, איך לאָז דיר איבער די גאַנצע פרייהייט פון האַנדלונג, קענסט טון וואָס דו ווילסט.

— גוט איך וועל שוין אָרומרעדען מיט העלען און דאַן וועל איך איבערגעבען די בעגעגעניש צווישען אייך. כדי קלאָר צו מאַכען די לאַגע, איך מיין אַז מיר וועט געלונגען דעם פּלאָנטער פונאַנדער וויקלען מענשליך און אין הסכם מיט דעם רעאַלען לעבען.

— הלוואי, האָט הייבריך געזאָגט, איך גלויב אָבער נישט אַז מ׳זאָל קאָנען פערציהען אַ לאַך אין האַרצען, איך גלויב אָבער נישט דעם אַז מ׳זאָל קענען בלויז מיט ווערטער גליקליך מאַכען אַנ׳אומ־גליקליכען. (פאָרטזעצונג קומט).

פּראָטעסט-פערזאַמלונגען געגען דער בעגרענצונג פון דער עליה קיין ארץ-ישראל

דאָנערשטאַג אָוונט האָט די ציוניסטישע אָרגאַ-ניזאַציע אײַנגעאָרדנט אין פערשידענע טײלען פון שטאָט פּראָטעסט-פערזאַמלונגען געגען דער בעגרענ-צונג פון דער עליה קיין ארץ-ישראל.

א פערזאַמלונג איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

רעפ. ד״ר ראָזענבלאַט

האָט רעפערירט וועגן דער איצטיגער לאַגע אין וועלט-יודענטום און אין ארץ-ישראל, דער רעד-נער שטעלט זיך אָפּ בעזונדערס אויף דעם פּראָבלעם פון קאָלאָניזירען לענדער, ער רעדט וועגן דער בעי-ציהונג פון דער ענגלישער מאַנדאַטאַר-מאַכט צו איהר אויפגאַבע אין ארץ-ישראל. און קומט צום אויספיהר, אַז די האַנדלונג פון דער בריטישער אַדמי-ניסטראַציע אין ארץ ישראל אין איצטיגען מאָמענט ווידערשפרעכט אַבסאָלוט בישט די אויפגאַבען פון מאַנדאַט, אַז בעזונדערס איצט ווען די אויפנאַהמס-פעהיגקייט פון לאַנד איז געוואַלדיג געשטיגען און פיהלט זיך אַ מאַנגעל אין יודישע אַרבייטס-הענד, איז די בעגרענצונג פון דער עליה אַ גרויסע עוולה לגבי דעם יודישען ישוב אין ארץ ישראל און די יודישע מאַסען אין די גלות-לענדער, וואָס שטרעבען נאָך דער עליה קיין ארץ-ישראל. רעפ. ד״ר ראָזענבלאַט טרעט אויך שאַרף אַרויס געגען די יו-דישע קאָלאָניסטען וועלכע בעשעפטיגען אַראַבישע אַרבייטער און בעהמען צו ביים יודען די מעגליכ-קייט צו פערברייטערען די אַרבייטס-פּאָזיציעס און מאַכען דערמיט אוממעגליך דעם קאַמף פאַר פערגרע-סערען די עליה קיין ארץ-ישראל.

דער פאָרזיצער ה׳ שמואל לעווי לייענט דער-אויף די איינשטימיג אָנגענומענע פאָלגענדע רעזאָ-לוציע: „די פאָלקס-פערזאַמלונג וועלכע איז פאָר-געקומען דעם 31-טען מאַי אין לאָקאַל פון דער ציו-ניסטישער אָרגאַניזאַציע פּראָטעסטירט אַמשאַרפסטען געגען דער בעגרענצונג פון דער עליה קיין ארץ-ישראל דורך דער ארץ ישראל רעגירונג דווקא אין א מאָמענט ווען אַ דראַנג די יודישע אָנשטרענגונגען און אויסטובגען אין אָנגעהויער געשטיגען די אויפנאַמס-פעהיגקייט פון לאַנד, אין מאָמענט פון געוואַלדיגען מאַנגעל פון פרישע אַרבייטס-הענד אויף אַלע געביי-טען פון ווירטשאַפטליכען לעבען אין ארץ-ישראל, גלייכצייטיג אויך אין אַ מאָמענט, ווען די נויט פון די יודישע מאַסען אין די גלות-לענדער איז גרויסאַם פערשאַרפט געוואָרען, די דאָזיגע בעגרענצונגען זע-נען דערמיט נאָך מעהר געפעהרליך וואָס גלייכצייטיג מיט זיי פיהרט די א״י-רעגירונג אַ פּאָליטיק פון אַראַביזירען די יודישע ווירטשאַפט, שאַפענדיג צו דעם צוועק ספּעציעלע גזרות און ווילקירליכע פער-ארדנונגען.

2) די פאָלקס-פערזאַמלונג ערקלערט פייער-ליך, אַז דאָס יודישע פאָלק וועט קיינמאָל בישט פער-צויכטען אויף זיינע רעכט אויף בעפרייאונג און ווי-דעראויפריכטונג אין ארץ-ישראל, און אַז טראָץ אַלע גזרות און שטערונגען וועט דאָס יודישע פאָלק פאָרט זעצען דעם אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

3) די פערזאַמלונג דריקט אויס איהר פערבי-טערונג צוליב די פערעטערישע האַנדלונג פון יענע יודישע פּרדסנים און קאָלאָניסטען וועלכע בעיקאָ-טירען די יודישע אַרבייט אין זייער ווירטשאַפטען און העלפען אַזוי אַרום מיט דער ארץ-ישראל-אַדמיני-סטראַציע צו פערווירקליכען זייערע גזרות. די פער-זאַמלונג שטעמפּעלט דעם פערראַט פון די דאָזיגע יודישע קאָלאָניסטען און פּרדסנים. און ערקלערט, אַז דער קאַמף פון יודישען פאָלק געגען זייערע אויספרליכע שובאים וועט אויך בישט אויסמיידען זייערע פערדעטער פון איבוויניג.

4) די פאָלקס-פערזאַמלונג שליסט זיך אָן צו דעם קאַמף פון דער עקזעקוטיווע פון דער יודי-שער אַגענץ און הועד הלאומי פאַר די רעכט פון יו-דישען פאָלק אויף עליה און אַרבייט אין ארץ-ישראל. די פאָלקס-פערזאַמלונג ערקלערט אַז אין דעם דאָזי-גען שווערען מאָמענט פאַרן אויפבוי פון אונזער לאַנד וועלען אַלע קאָנסטרוקטיווע און שאַפענדע כוחות פון יודישען פאָלק שטעהען אונערשיטערט אונטער די פעראַנטוואָרטליכע און לעגיטימע אינסטאַנצען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג און פון יודישען ישוב אין ארץ-ישראל און מיט אַלע כוחות מיטהעלפען די אין זייער שווערען קאַמף ביז צום נצחון.

א צווייטע פערזאַמלונג איז פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון „החלוץ הכללי ציוני״ (פעטריקאָווער 86) אַ לעגענרען און איגהאַלטסרייכען רעפעראַט האָט געהאַלטען

רעד. י. אונגער

דער רעדנער שטעלט זיך אין אָנהויב אָפּ אויף די יודישע דערגרייכונגען אין ארץ-ישראל אין איצ-טיגען מאָמענט און אויף דעם ווירטשאַפטליכען אויפ-שוואונג און בעטאָנט די עובדה אַז אַלע שיכטען און קרייזען פון יודישען פאָלק נעמען איצט פּראָאיינטע-רעסירט אין ארץ ישראל. ה׳ אונגער רעדט אויס-פיהרליך אַרום די לאַגע אין דער גאַנצער וועלט, ווייזט אַז אויף די אַנטיסעמיטישע ערשיינונגען און אויף דעם פאַקט, וואָס מיט דעם פונאַנדערוואַקסען פון דער קולטור און טעכניק וועט אומעטום ענ-גער דער פּלאַץ פאַר יודען און עס שטאַרקט זיך די בעדערפעניש און בויטוועבדיגקייט אין אַ יודיש לאַנד און ארץ-ישראל ווערט דער מיטעל-פּונקט פון יודי-שען שטרעבען, דער רעדנער שטעלט זיך ווייטער אָפּ אויף די פערשידענע עטאַפּען פון יודישען פּיאָנערטום אין ארץ-ישראל און וואָס יודען האָבען אויפגעטון אין לאַנד און געהט איבער צו דער אַראַבער פראַגע, ער ווייזט אַז אַז די אַראַבער האָבען אונגעהויער פיל געוואָנען פון דער ענטוויקלונג פונ׳ם לאַנד דורך דער יודישער אַרבייט און דאָך האָט די א״י-אַדמי-ניסטראַציע צוליב דער בריטישער אימפּעריאַליסטי-שער פּאָליטיק געפיבען איצט פאַר נויטיג נאָך מעהר פּאַוואָריזירען די אַראַבישע בעפעלקערונג. בעגרענ-צענדיג פון איין זייט די עליה פון די יודישע אַרבייטס-עלעמענטען און שטרעבענדיג פון דער צווייטער זייט צו אַראַביזירען די יודישע ווירטשאַפ-טען אַרויסגעבענדיג גזרות וועלכע מאַכען אוממעגליך דעם קאַמף פאַר יודישער אַרבייט. ארץ-ישראל — זאָגט דער רעדנער — קאָן אויפגעבויט ווערען נאָר דורך יודישע אַרבייט, אומזער אומגליק אין די גלות לענדער איז, וואָס עס איז געווען אָנזעהעוודיג נאָר דער יודישער קאַפּיטאַל, אין ארץ-ישראל אָבער ווילען מיר אויפלעבען די טראַדיציע פון יודישער פּראָדוקטיווער אַרבייט און נאָר דאָס וועט העלפּי-רען צום אויפבוי פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. דער רעדנער פערענדיגט מיט דער איבערצייגונג אַז דער איינשטימיגער פּראָטעסט פון גאַנצען יודישען פאָלק וועט צווינגען מאַכען דעם אַטענטאַט אויף די יודישע רעכט אין ארץ-ישראל, און אַז דאָס יודישע פאָלק און די יודישע יוגענד איז גרייט אויף די גרעסטע קרבנות פאַר דער פערווירקליכונג פון ציוניסטישען אידעאַל — פאַר דער אויפריכטונג פון אַ יודיש ארץ-ישראל.

צום סוף ווערט אָנגענומען אַ געהעריגע פּראָ-טעסט-רעזאָלוציע און די פערזאַמלונג ווערט גע-שלאָסען מיט „התקוה״ און „תחזקנה״.

א פערזאַמלונג איז אויך פאָרגעקומען אין לאָ-קאַל פון פּרוֹלעי-פערבאַנד „וויזאָ״. (שענקעוויטשאַ 26), מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען דאָקטאָר מלכה רעזניק, פּר׳ ד״ר נ. ברוידאַ און פרוי בעלאַ ספּעקטאָר, אויך דאָ איז אָנגענומען געוואָרען אַ גע-העריגע פּראָטעסט-רעזאָלוציע, וועלכע וועט צוזאַ-מען מיט די אַנדערע איבערגעשיקט ווערען צו די געהעריגע ציוניסטישע אינסטאַנצען, כדי זי איבער-צוגעבען דער ענגלישער מאַנדאַטאַר-מאַכט.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-גימנאַזיום (Kategorja A)

מעדכעז-גימנאַזיום

און פּריוואַטע פּאָווּשעכנע שולע

Marji Hochsteinowej

טעל. 214-27 23 וואָלטשאַנסקאַ 23 טעל. 214-27

איינשרייבונגען אין די גימנאַזיאַל-קלאַסען, ווי אויך אין די פּאָווּשעכנע שולע נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט טעגליך (חוץ שבת און יו״ט) פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

געסט פון „אגודת ישראל״ נעכטען בעזוכט די אַלטשטאַטישע שוהל

נעכטען האָבען בעזוכט אין דער אַלטשטאַ-טישער שוהל די חשובע געסט פון „אגודת ישראל״ דער דירעקטאָר פון דער אַלוועלטליכער „קרן התורה״ ד״ר שמואל דייטשלענדער פון וויען, און דער לייטער פאַר פּאָליטישע ענינים ביי דער עקזעקוטיווע פון אגודת-ישראל ה׳ אהרן גודמאַן אין דער בעגלייטונג פון פּרנס אליעזר גרשון פרידענ-זאָהן און דער פּרעזעס פון „צעירי אגודת ישראל״ ר׳ יהושע אליעזר געזונדהייט, ביי וועלכען הרב הערצעל האַרדשטאַרק איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ בעגריסונגס-רעדע לכבוד די חשובע געסט.

א גראַנדיעזע גאַרטען-פער-ווייליגונג אין „העלענאָוו״ לטובת די באַראַכאָוו-שולען

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט שוין דעם 16 יוני פאָרקומען אין פּאַרק „העלענאָוו״ די טראַדיצ-יאָנעלע, גאַרטען פערווייליגונג, לטובת די באָראָכאָוו שולען.

ס׳איז פאַר אַלעמען אַ בעקאַנטע זאַך, אַז אויפן געביט פון פערווייליגונגען ביי אונז אין שטאָט פערנעמט שטענדיג דעם אויבען אָן, דער עלטערן קאָמיטעט פון די באָראָכאָוו-שולען, ס׳איז דעריבער קיין וואונדער נישט וואָס, די פון זיי איינגעאָר-דענטע אונטערנעמונגען האָבען שטענדיג דעם גרעסטען ערפאָלג. אויך היי-יאָהר זאָל דאָס פּראָ-גראַם פון דער פערווייליגונג זיין רייך און פער-שידענאַרטיג.

סקולפּטאָר-אויסשטעלונג פון קינסטלער הענעך כיימאָוויטש

היינט 12 אַ זייגער בייטאָג קומט פאַר אין זאַל פון „וויזאָ״ שענקעוויטש-גאַס 26 די אויסשטע-לונג פון קינסטלער הענעך כיימאָוויטש, וועלכער שטעלט אויס איבער 50 פון זיינע בעסטע סקולפּ-טור-אַרבייטען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקע-לעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַ-נאָווסקיעגאָ 37). ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 9). ס. האַמבורג (גלובנע 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריק. 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

יודיש טעאַטער פילהאַרמאָניע

היינט זונטאָג 12 פאַרמיטאָג אַ פריהמאָרגען פאָרשטעלונג צו גאַנץ ביליגע פּרייזען, ס׳ווערט געשפּילט די פּיעסע „די ווייסע שקלאַפין״, 9,15 אָוועגד די מעלאָדראַמע „דער ווילדער פאָטער״. מאָרגען מאָנטאָג צום לעצטען מאָל ש. אַנ-סקיס „דער דבוק״.

אין די אַלע פאָרשטעלונגען בעטייליגען זיך די אַרטיסטען יוליוס ראַקאָוו, רבקה נערה, יעקב ווייגבערג, ליובאַ ראָזענבערג, נתן רייכענ-בערג, דוד האַמבורגער, גאַווי-ווי, ח. פאָדערמאַן, ה. באַלבירסקי, סאָניע בעזמאַן, וואָלף נייהויז א. א.

פון יודישען טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי״

אין יודישען טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי״ ווערט היינט געשפּילט 4,30 אַ זייגער נאָכמיטאָג „אַ חתונה אין שטעטיל״.

אין אָוועגד — „דער נאַכטען זיגנער״ אין ביידע פּיעסען שפּילט פּסחקע בורשטיין די הויפּט-ראָלע. עס נעמט אויך אנטייל דער גאַנצער אויס-געצייכענטער אַנסאַמבל.

„די סיבה״ איז יודישען קאַמעראַל טעאַטער״

נעכטען שבת איז פאָרגעקומען די פּרעמיערע פון „דער סיבה״ פון לעאָנאַרד פראַנק. די פאָר-שטעלונג איז אדורך מיט גרויס דערפאָלג.

היינט, זונטאָג, 12.30 פריה, נאָכמיטאָג 4,30 און 9,30 אָוועגד ווערט געשפּילט „די סיבה״.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 3-טען יוני 1934

8,30 ליד, 8,35 גראַמאָפאָן, 8,40 גימנאַס-טיק, 8,55 גראַמאָפאָן, 9,05 ידיעות, 9,10 גראַ-מאָפאָן, 9,25 גראַמאָפאָן, 10 גאָטעסדינסט, 11,45 אוידיציע, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,05 קאָמוניקאַט 12,10 מוזיק, פריהמאָרגען, 1,45 רעפעראַט וועגען לאַנדקענטשאַפט, 2 קאָנצערט, 3 רעפעראַט, 3.20 פון די טוזשעלצעס, 3,30 אוידיציע, 4,05 גראַמאָפאָן, 5 רעפּערטואַר פון די טעאַטערן, קאָ-מוניקאַט פון לאָדז, 5,10 פּוילישע מוזיק, 6,15 האַרמאָניע-אָרקעסטער, 6,45 פעליעטאָן, 7 ספּאָר-טידענעס, 7,10 ספּאָרט-ידיעות, 7,15 מוזיק, 8,02 פעליעטאָן, 8,12 מוזיק, 8,50 ידיעות, 7 טראַנסמיסיע פון גדיניע, 10 פּאָסט-קעסטעל, 10,15 ספּאָרט-ידיעות פון די פּוילישע ראַדיאָ-סטאַנציעס, 10,30 גראַמאָפאָן, 11 ידיעות, קאָמו-ניקאַטען, 11,05 טאַנץ-מוזיק.

פון אויסלאַנד

11,20 וויען — סימפ. קאָנצערט, 3 פּאַ-ריז — קאָנצערט, 6,30 בודאַפּעשט — קאָנצערט, 7,55 הילווערסום — קאָנצערט, 8,05 וויען — מוזיק לעגענדע, 8,45 רוים — אָפּערעטקע, 8,45 מיילאַנד — אָפּערע „דאָן קאַרלאָס״. 9 לייפּציג — אָפּערע פון וואַגנער, 9 בודאַפּעשט — קאָנצערט פון אדא סארי, 9 שטאָקהאָלם — סימפ. קאָנצערט, 9,05 פּראַג — מוזיק פעסטיוואַל, 9,05 לאָנדאָן — קאַמעראַל-קאָנצערט, 9,15 קאָפּענהאַגען — אָפּע-רעטקע פון בראַנד.

DR. MED.

H. Różaner

הויט, וועגערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98,

עמפּפאַנגט פון 8–10 און פון 5–8 אוו.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע״ נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84

גרויסע פאָלקס-פאָרשטעלונגען — ביליגע פּרייזען! טעאַטער ביליגער ווי קינאָ!

היינט. זונטאָג, 12 פאַרמיטאָג — גרויסע פריהמאָרגען-פאָרשטעלונג

פּרייזען: פון 30 גר. ביז 1 זל. דער גאַנצער פּאַרטער — די פּאָפּולערע פּיעסע

„די ווייסע שקלאַפין״ אין 4 אַקטען פון זאַלאָטאַרעווסקי.

היינט, 9.15 אָוונט צום לעצטען מאָל דאָס פאָלקס-שטיק „דער ווילדער פאָטער״ אין 4 אַקטען פון ז. ליבין

מאָרגען, מאָנטאָג, צום לעצטען מאָל ש. אַנ-סקי׳ס

„דער דבוק״ פּרייזען פון 50 גר. ביז 1.50

ס׳בעטייליגט זיך אונזער ערשטקלאַסיגער אַנסאַמבל: רבקה נערה, ליובאַ ראָזענבערג, גאַווא-ווי, חנה פאָ-דערמאַן, סאָניע בעזמאַן, יוליוס ראַקאָוו, נתן רייכענבערג, דוד האַמבורגער, יעקב ווײַנבערג, ה. באַלבירסקי, קלמן נאָטמאַן, ח. נייהויז א. א. בילעטען צו בעקומען אין טעאַטער-קאַסע.

ראַטעוועט אייער געזונד!

קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך-קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאָס אראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען. אויך אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטען אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.

פּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַסעס. — גומי-זאָקען לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע

אויס לעמבערג Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ

לאָדז, פּיראַמאָוויטשאַ 9 (אַלגינסקאַ)

(פראָנט פּאַרטער), טעל. 177-09 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איז אַוונבעדינגט נויטיג.

צאָהלרייכע דאַנקזאָגונגען און דאַנק-בריף.

(אין זגערזש אויף טלאָמאַצקאַ 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

E. Brüha מוזיק אונטער דער דירעקציע פון בעקאנטען פידלער
בעמערקונג: שמאכטאפטיגע מיטאגעז פון 4 שפייזן 2.50
דאנערשטאג, שבת, זונטאג, חגאות Five o'clock מיט גאנצן פראגראם

Tacjanna Wysocka

GRAND-HOTEL פון דעם 1-טען יוני ד. י. אויפטריטען פון בעקאנטען
SALA MALINOWA • באלעט

DYREKCJA
Państwowego Monopolu Spirytusowego

niniejszem podaje do powszechnej wiadomości, że detaliczni sprzedawcy napojów alkoholowych za wyjątkiem zakładów restauracyjnych, uiszczających opłaty patentowe według stawek dla klasy I i II miejscowości, są obowiązani przyjmować **butelki zwrotne po wyrobach Państwowego Monopolu Spirytusowego** (oprócz butelek po denaturacie).

Za każdą zwróconą=dobrą, nieuszkodzoną, czystą butelkę monopolową, mającą etykietę, na odwrotnej stronie, której jest umieszczony stempel Państwowej Wytwórni Wódek z datą nalewu nie wcześniejszą, niż 1 kwietnia 1934 roku, sprzedawcy detaliczni obowiązani są płacić następujące ceny:

7 (siedem)	groszy za butelkę o pojemności	1,0	litra
4 (cztery)	grosze za butelkę o pojemności	0,5	litra
3 (trzy)	grosze za butelkę o pojemności	0,25	litra
2 (dwa)	grosze za butelkę o pojemności	0,1	litra

Przepisy regulujące odbiur butelek zwrotnych, zostały ustalone Zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 30 marca 1934 roku (Monitor Polski Nr. 78 z dnia 5.IV.1934 r.)

איך זוך
א שותּה
צו א גוט איינגעפירט געשעפט (ברעטער-סקלאד) מיט א קאפּיטאל 7000 זל. צו קלינגען טעל 14686

שיימערן
מיט פאריזער שריפטן און פערטיגע שייטל-ווערן ערשטקל. און רעיעל אויסגעפירט ביי קערש. סקווערא 15

Dr. E. GUTMAN
קינדער-קראנקהייטן.
ארדינירט טעגליך נאכמיטאג
אויף ווילשבלאווא-גורא
willa Inż. ROGOWSKIEGO
אין לאדז גדאנסקא 26 טעל. 17300
טעגליך פון 8 9 פריה און 2—3 נאכמיטאג.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטן. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
Wł. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהה.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אוונט.

Dr. med. CZESŁAW ROSTKOWSKI
HOMEOPATA,
przeprowadził się na ul.
Ewangielicką 16 Tel. 172-80

Dr. med.
Z. DATYNER
אורלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

ראקאלען

צו פערדינגען א גרויס רוגאווע בעוועלב אויף קאלאניאל און שפייז ערטיקלען בושעווסקער 57a. צו ערפראגן ביי ווארשאווסקי אויפן ארט. מעקלערס גענוינשען 2258

צו פערמיטען א גרויס צימער מיט א קיך מיט בעקוועמליכקייטען, פראנט דירה-געלד 80 זל. א קוארטאל. ליפאווא 57, וו. 15.

א זעהר בעקוועם ארט צום שלאפען, אויך א צימער צו פערמיטען. זאוואדזקא 23, וו. 30. 2258

איבערצוגעבען אן איינגעפיהרט געשעפט צוזאמען מיט א וואוינונג, ביליג דירה-געלד. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „געשעפט". 2258

Elegancki pokój umeblowany z niekrępującem wejściem do wynajęcia dla kulturalnej osoby. Cena Zł. 25.– misięcznie. Śródmiejska 71, m. 16. 2256

א מעבלירט צימער אין צענטרום שטאדט פאר איין אדער 2 פערזאן זעפארט צו פערמיטען. זאוואדזקא 15 וואוינונג 14.

פערשידענעס

קיין פאלעסטינע וועל איך מיטנעמען פערזאן פאר 1385 זלאטעס רייזע הוצאות בעסערמאן, צמענטארנע 1 רוג קאנסטאנטינער, פון 7 ביז 9 אוועגד.

א סוויטער מאשין ביליג צו פערקויפען. צו ערפראגען זגערזשער 9 וו. 9.

פאלמילך ביז 100 ליטער טעגליך אבצוגעבען ביי Otto Krause, Łódź Pabjanicka 47.

א לאנגיעהריגער האלץ-בראנזשיסט ערשטקלאסיגער איבערנעמער, וואס האט א שייכות מיט דער האלץ בראנזשע, זוכט א שותף, עווענטועל אנצונעמען א פאסטען. אפערטען אונטער „האלץ-בראנזשע" אין אדמיניסטראציע.

א ראל-מאשין צו קראצן העמפּקעס און סוויטערס געלעגענהייטליך צו פערקויפען פאר א זעהר ביליגען פרייז. ראזענבערג, פאלודניאווא 17, וו. 2-טען שטאק.

ברוך-קראנקע !!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילען בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

אין דער ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ספעציעל פאר אלערארט ברוך-קראנקע (רופטורען) ביי מענער, פרויען און קינדער, ווי אויך פאר אלערארט קאליקעס און פעהלערן פון גוף. אלע ליידענדע אויף די שווערסטע, פערעלטערטע און געפעהרליכסטע ברוכען ווערען מיט דעם גרעסטען ערפאלג, אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער געהיילט.

J. Rapoport

ברוך-ליידענדע!

פערלאזט נישט די קראנקהייט, — ווייל דער ווינקעל-ברוך אז מע פערנאכלעסיגט ווערט ער גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם פנים אינו דער קראנקער אין א גרויסער סכנה. פון פערדרייען זיך די קישקעס קאן מען ווערען פלוצלינג שטארבען. — ספעציעלע ארטאפעדישע גומי הייל-באנדאזשען זיין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגען שנעל און זיכער די שווערסטע און געפעהרליכסטע ברוכען ספעצ. ארטאפ. הייל-באנדאזשען פאר צוריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס ווי אויך ספעציעלע אונדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנד אזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די היילבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביינער-שווינדזוכט, לייטונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע, קינסטליכע גלידער, הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאט-פיס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! — אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. — אכטונג!

30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען טיטגלידער פון אובעזוּ. ספאל. (קאסא-כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג.

הערמיט דריקען מיר אויס אונזער הערצליכסטען דאנק דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, בעוואוסטער ארטאפעד-ספעציאליסט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, (פראנט, פארטער) פאר זיין ערפאלגרייכע היילונג און אויפאפפערנדע מיה צו מיין טאכטער מעריע, 17 יאהר אלט, קראנקע אויף ביין-שווינדזוכט (Gruźlicę kręgosłupa). א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט איז מיין טאכטער געהיילט געווארען און איז ערווים פון איהר בעט א געזונדע און קרעפטיגע, וועלכע האט געטוזט א לאנגע ציים ליגען אין בעט אונבעוועגליך, איז יעצט נאך דער קוראציע פון ספעציאליסט י. ר. געוועזען בעווארען און קאן זיך פריי בעוועגען אזוי ווי יעדער נארמאלער מענש. פאר די גליקליכע און ערפאלגרייכע קוראציע בלייבען מיר אויף אייביג היים דאנקבאר און ווינשען וויטער דעם בעסטען ערפאלג.

(—) Ignacy i Józefa Bartoszewscy
Łódź, ul. Napiórkowskiego 172. (7)

בײַ קאפּטאל'ן

פאלען די גרעסטע געווינסען
ס'איז געפאלען דער ערשטער אין דער לאטעריע-געשיכטע

אמיליאן

צעהנדליגער מיזענדער פערזאן האבען ערווארבען

גליק און וואוילשטאנד

געדענק

אז דער פערקויף פון לאסען פון דער 1-טער קלאס 30 טער מל׳וכה-לאטעריע האט זיך שוין אנגעהויבען אז א לאס דארף מען קויפען אין דער קאלעקטור פון

O. Kaftal i S-ka

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 54
Centrala Katowice.

די עצה וועט אייך געבען יעדער גוטווינשענדער.

P. K. O. 304.761 בריפליכע בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר תיכף

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza

PRZETARG PUBLICZNY

na dostawę całkowitą lub częściową żytniego i pszennego pieczywa do instytucyj miejskich w okresie czasu od dnia 1 lipca 1934 roku do dnia 1 października 1934 roku.

Ogólne warunki przetargu są do przejrzenia w Biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, front, III piętro, pokój Nr. 50, gdzie można zasięgnąć bliższych informacji.–

Oferty należy składać tamże do dnia 16 czerwca 1934 roku, godziny 9-tej rano, w którym to czasie odbędzie się przetarg przy współudziale oferentów.

Łódź, dnia 3.VI 1934 roku.

871 **Zarząd Miejski w Łodzi.**

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza

PRZETARG PUBLICZNY

na dostawę całkowitą lub częściową mięsa, szmalcu i wyrobów masarskich do instytucyj miejskich w okresie czasu od dnia 1 lipca 1934 roku do dnia 1 października 1934 roku.

Ogólne warunki przetargu są do przejrzenia w biurze Wydziału Gospodarczego, ul. Zawadzka Nr. 11, front, III piętro, pokój Nr. 50, gdzie można zasięgnąć bliższych informacyj.

Oferty należy składać tamże do dnia 16 czerwca 1934 r., godziny 11-ej rano, w którym to czasie odbędzie się przetarg przy współudziale oferentów.

Łódź, dnia 3.VI 1934 roku.

870 **Zarząd Miejski w Łodzi.**

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערע פאר איבערגע מאכט די עלטעסטע
היטען!
אויך גאנץ נייע און אויך נייע היטען צו 3.50 געדענקט די אדרעס
Modystka „TOLA"
23 Zawadzka 23
,II wejście parter

Ogłoszenie.

Podaje się do wiadomości, że w Urzędzie Pocztowo-Telegraficznym Łódź 8 ul. Zachodnia 1/3 zaprowadzono jednorazowe urzędowanie od 8 do 15-ej z dniem 5 czerwca r. b. w dziale wpłat czekowych i oszczędnościowych P. K. O.. przyjmowaniu przekazów pocztowych i telegraficznych. oraz przyjmowaniu paczek.

Dział telegraficzno-telefoniczny i przyjmowanie przesyłek pocztowych będzie czynny od 8-ej do 19-ej bez przerwy.—

Naczelnik Urzędu
(—) M. Podgórski.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

אין די ווייַן־קעלערן פון ראשון לציון

א בעזוך

פון מרדכי דאנצים

מיר זענען אין ראשון לציון, מיר געהען פער־ביי הייזקע הייזער, וואס שטעהען זיך אין גע״ט פאר די גרויסע שוהל, דעם „בית־העם", עטליכע שמאלע געסלעך, וואו פון ביידע זייטען וואקסען אויך־גערטנער, א שטיקעל לייטיג פעלד, נאך הייזער און ווייבגערטנער.

און אט וואקסען אויס פאר אונזערע אויגען די לאנגע, צעוואָרפענע געביידעס. וואו עס געפינען זיך די וויין־קעלערן.

עס שטעהען עטליכע אויטאמאבילען, דאס זענען אנגעפאהרענע אנדערע טוריסטען, יודען פון אויסטראליען, וואס זענען געקומען אין א היבשער צאהל.

אין דער לופט א שארף־ווייניגע זויערקייט וואס רייצט די נאז־לעכער.

מיר געהען אריין אין דעם גרויסען פאדער־צימער. אויף א טישעל, ביי דער וואנט, זענען אנגעשטעלט פלעשער און גלעזער.

קאנם איהר צוגעהן און אנגיסען זיך, פון די פלעשער, וואס פאר א וויין איהר ווילט און טרינקען וויפיל אייער הארץ גלוסט.

דער וויין איז פריי פאר יעדען בעזוכער. נעהמען מיר פערזוכען; אביסעל „מוסקאטעל", אביסעל „מאקאי", א גלעזעלע „פארט", א גלעזעלע „רויטען", א גלעזעלע „ווייסען" און דאס בלוט אין די אדערן בעהגט ביסלעכווייז זידען, און אין קאפ, וואס איז אזוי אויך פער׳שכור׳ט פון אזוי פיל זעהן און הערען, ווערט אגיל־ושמח׳דיג.

שאפירא, דער פערוואלטער פון די קעלערען און דער פערטרעטער פון באראן ראטשילדס אונטערנעהמונגען אין ראשון לציון און חיפה, בעמט אונז אויף אין זיין ביורא. ער איז א מענש אין די מיטעלע יאהרען, טונקעל, מיטעל־וואוקסיג און לייביג. ער האט קלוגע אויגען, וואס קוקען דורך ברילען און מאניערען פון א וועלט־מענש.

ער האט געלעבט אין ארץ־ישראל אין זיין פריהער יוגענד. שפעטער זיך אריבערגעקליבען קיין פאריז, וואו ער איז שוין עטליכע און צוואנציג יאהר. ער האט נאך איצט אויך זיין פאמיליע דארט און ער פערברענגט עטליכע חדשים אין יאהר אין פאריז.

ער איז א פערטרויאונגס־מענש פון אלטען באראן, וואס האט איבערגעגעבען די קעלעריען צו די קאלאניסטען. ער האלט אבער נאך אן א געוויסען קאנטראל און שאפירא איז דעם באראנס פערטרעטער אין „חפט קאלאניסטען — קאאפעראטיוו", צו וועלכען די קעלערען בעלאנגען היינט.

דערצעהלט ער אונז פון דעם וויין־געשעפט:

אין די לעצטע יאהרען געהט עס נישט גוט. פאראן פערשידענע סיבות: די אלגעמיינע שלעכטע עקאנאמישע לאגע אויף דער וועלט, די יאהרען פון „פראהיבישאן" אין אמעריקע. דער אפגעהאקטער מארק אין דייטשלאנד זינט היטלער׳ן.

חוץ דעם האט מען אויפגעהערט פלאנצען ווייבטרויבען, אראנזשען־פרדסים בעצאהלען זיך בעסער, האבען זיך אלע א כאפ געטאן צו אראנזשען.

ער האפט אבער, אז עס וועט ווער׳ן בעסער; דאס אפשאפען פון פראהיבישאן אין אמעריקע וועט ווידער עפענען דעם אמעריקאנער מארק. עס קומען שוין אן גרעסערע בעשטעלונגען פון אמעריקע.

די שטארקסטע שטוהל־פערהאלטונג

היילען שנעל די פלאנצונגס־פיגולקעס KOWENA (Cauvin'a) ביליגע און אנגענעהמע אין נעמען.

א שאכטעלע ענטהאלט 30 פיגולקעס 2.50 זל.

צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

אט האלט מען טאקע איצט אין פערקארקען טויזענטער פלעשער. מארגען וועלען זיי אפגעהן פון חיפה קיין אמעריקע.

„און ווי געפעהלט אייך אונזער קאניאק?" גיט ער א פרעג ביי „אונזער שאפירא" און גיסט איהם אן א גלעזעל.

„אונזער שאפירא" פערזוכט און קוועטשט זיך, „מיר דוכט, אז דער פראנצויזישער איז געשמאקער", בעמערקט ער.

„זעה איך דאך, אז איהר זענט א מבין אויף קאניאק", שמייכעלט דעם באראנס שאפירא, „אויב אזוי מוזט איהר פערזוכען אן אנדער סארט".

ער דריקט א קנעפעל און עס קומט אריין א יונגערמאן, ער גיט איהם א זאג עפּעס אויפ׳ן אויער און יענער וואקסט באלד ארויס מיט א פלאש „אונזער שאפירא" פערזוכט און רופט אויס:

„אט דאס, זעהט איהר, איז קאניאק".

ווערט דער שמייכעל ברייטער אויף דעם קיילעכדיגען, געפאלדעוועטען פנים פון „באראנס שאפירא".

* * *

און ער דערצעהלט אונז טשיקאווע זאכען פון אלטען באראן:

דער עטליכע און אכציג יאהריגער זקן ציטערט זיך אן ווי אן ענטוזיאסטישער בחור׳ל, ווען ער רעדט וועגען ארץ־ישראל. ער אינטערעסירט זיך מיט אלץ, וואס געהט אן אין אונזער לאנד...

„און די צרות און שוועריגקייטען וואס דער באראן איז זיך אויסגעשטאנען די ערשטע יאהרען". בעמערקט ער נאך א פויזע. „די קאלאניסטען האבען זיך געבונטעוועט, געקריגט זיך מיט די פקידים, געהאט טענות צום באראן"...

ווייס איך פון דעם אלעמען. ווייס איך אבער אויך, אז די צרות זענען די ערשטע קאלאניסטען זיך אויסגעשטאנען, אז געליטען פון דעם באראנס פקידים האבען זיי, אז בעליידיגונגען, דערנידערונגען, הונגער, האבען זיי איבערגעטראגען, און אז עס האט גענומען א לאנגע צייט ביז דער „נדיב הידוע", וואס מיינט אזוי פיל פאר דעם ישוב אין אונזער לאנד, האט בעפרייט די קאלאניסטען פון „ראשון" און זייערע אנדערע קאלאניעס פון דעם פקידים־עול און אייגעזעהען די גערעכטיגקייט פון זייער קאמף.

MAOK

TĘPI ROBACTWO

שאפירא פיהרט אונז ווייזען די קעלערען, מיר געהען דורך געמויערטע היילען, וואס זענען ווי פעסטונגען, געבויט, ריזיגע פעסער, וואס מיט דעם וויין פון זיי קאן מען א רעגימענט סאלדאטען אנ׳שיכור׳ן היינט, ווי מ׳וואשט די וויין־פלעשער, ווי מ׳פילט די אן, ווי מ׳קארקעוועט זיי און ווי מען פערפאקט זיי אין די קאסטענס.

שאפירא דערצעהלט אונז אויך, אז מ׳קלויבט זיך דא בויען א ברויערייי. דער קאפיטאל איז שוין דא, אלץ איז צוגעגרייט. ביר איז א טייערע משקה אין ארץ־ישראל. די ענגלענדער האבען דעם מאנאפאל, ווי אויף א סך אנדערע סחורות און פראדוקטען. ארץ־ישראל איז אן אויסגעצייכענטער מארק פאר ענגלישע פאבריקאנטען. ענגלאנד דערלעגט נ׳ישט דער באבעס ירושה צו אונזער לאנד. טאקע ס׳פאלק פון דער „ביבעל", טאקע, איך בעט אייבער אייער כבוד, „באלפור־דעקלאראציע". ענגלאנד האט טאקע, ווי אונזערע ליבע ציוניסטישע פיהרער האבען אונז איינגערעדט, „געגעבען אונז ארץ־ישראל". אויס ריינער, הייסער ליבע צום יודישען פאלק, אבער, אז מ׳קאן, איבעראיינעם מיט דער ביבעל און מיט דער ליבע צום יודישען פאלק מעלקען ארץ־ישראל, מעלקט מען.

לייגט די ענגלישע מאכט שטיינער אין וועג פון דער געפלאנטער ברויערייי, עס וועט שטערען די ענגלישע ביר־פאבריקאנטען, ארץ־ישראל׳דיגע יודען מוזען דערפאר טרינקען שלעכטע ענגלישע ביר און צאהלען א פרייז ווי פאר שאמפאניער.

געזעגענען מיר זיך מיט דעם גאסטפריינדליכען שאפירא שפאצירען דורך די רחוב ראטשילד מיט איהרע ברייטע אלעען, כאפען א קוק אויף דער שעהנער שוהל, אויף דעם אימפאזאנטען „בית־העם". און טעאטער, אויף די שיינע הייזער פון די רייכע ראשון לציון׳ער קאלאניסטען, און די שטאטענס פון די ערשטע גרינדער, פון די אלטע „ביל״ויצעס", די ברידער פיינבערג, לעוואנטין, אייזענבערג און די אנדערע געהן אונז נאך.

א סך ליגען שוין אויפ׳ן בית־עולם, וואס שפרייט זיך מיט זייער גרויסע נידעריגע מצבות אונטער ראשון לציון. אנדערע לעבען נאך, זקנים, זאט אין יאהרען, זאט אין ביטערע איבערלעבונגען, זאט אין לאנגע, איבערמענשליכע געראנגלען. אבער אויך זאט אין נחת. ווארום, דאס, וואס זיי האבען אין דער אמאליגער מדבר מיט שווייס און בלוט פערזייט, בליהט מיט טויזענדער בליהונגען, געהט אויף אין דעם גאלד פון די פרדסים, און דער פריש־גרינער געוואקסענקייט פון די ווייבגערטנער, וואס פלעכטען זיך ארום ראשון לציון, אין די אקאליפטוס־וועלדער, און די הויכע, הארפעדיגע ברושים־ביימער, און די מאנדעל־ביימער וואס טרייסלען מיט דעם יונגען קאפ פון זייער שביאיגען צוויט, אין די הייזער, וואס דרימלען אין שאטען, אין דעם גערויש פון ארבייט, און אין די גלעקעלדיגע קולות פון די קינדערלעך.

זיי, די קינדערלעך, האבען עס גרינגער, ווי די טאטעס. זיי מעגען לאכען און טאנצען.

די טאטעס האבען געהערט ווינציג געלעכטער אין זייער פריהען לעבען.

פערברענט געווארען פאר איבערגעהן צום יודישען גלויבען

פראצעסען מיט צווייהונדערט יאהר צוריק

פון מ. שטארקמאן

— 3 —

„אלעקסאנדער וואסניעזשין"

דאס פראוואסלאווע רוסלאנד, האט מורא געהאט פארן איינפלוס פון דער יודישער בעפעלקערונג אויף איהרע „רעכט־גלויביגע קינדער" און דערפאר איינגאנצען נישט געוואלט דערלאזען, אז די „קריסטוס־מערדער" זאלען וואוינען אויף דער „הייליגער" רוסישער ערד. די גרויסע צדקניות יעקאטערינא די ערשטע, האט אין 1727 אונטערגעשריבען א בעפעהל, אז אלע יודען זאלען ארויסגעטריבען ווערען פון רוסלאנד. זייער פערמעגען זאלען זיי נישט טארען מיטנעהמען: אין גאלד און זילבער, נאר אויסבייטען עס אויף קופערנע מטבעות, יענע יודען, וועלכע זענען שולדיג געבליבען געלד זייערע נישט־יודישע שכנים, איז דערלויבט געווארען צו בלייבען אביסעל לענגער. כדי די שולדען אפצוצאהלען. אויב אבער א פראוואסלאווער נאר האט געדארפט אפצאהלען א חוב צו א יודען, האט דער יוד געמעגט פערגעסען אין דעם, דער פערבאט בנוגע יודען האט אויך אנגעהאלטען אונטער די אנדערע צארען, וועלכע האבען צוזאמען מיט דער גאנצער פראוואסלאוונער קירך געגלויבט, אז די יודען זענען כשוף־מאכער און דורך צויבער־פערפיהרען זיי מענשען צו זייער „פערשאלטענער" אמונה.

דער רוסישער מסחר האט אבער אנגעהויבען שטארק צו ליידען, צוליב דער אויסווייזונג פון די יודען, האט מען אויף דער בקשה פון א צאהל „קופצעס" דערלויבט די יודען אריינצוקומען אין לאנד, נאר צוליב האנדעלס־צוועקען און דאס בלויז אויף א קורצער צייט.

צווישען די יודען, וואס האבען דעמאלט געוויילט אין רוסלאנד, האט זיך אויך געפונען איינער ברוך לייבאוו, פון דארף זוויע־אוויטש. אין סמאלענסקער גובערניע, וואו פריהער האט ער געהאט געבויט א שוהל אויף זיין אייגענעם חשבון, ברוך איז געווען א פערמעגליכער יוד. און צו דעם, וואס ער איז ארומגעפאהרען איבער פערשידענע שטעט צוליב האנדעלס־צוועקען, האט ער אויך פערדינט א היבש ביסעל דערפון, וואס ער האט געהאלטען אין פאכט דעם אפצאהל פון דער דארפישער שענק.

אויף איינער פון זיינע געשעפטס־רייזעס האט זיך ברוך לייבאוו בעקענט מיט אן אויסגעדינטען אפיצער פון דעם רוסישען פלאט — אלעקסאנדער וואסניעזשין. ווי עס טרעפט נישט זעלטען צווישען מענשען פון פערשידענע פעלקער, האבען זיך ביידע גוט בעפריינדעט און גאנץ אפט געפיהרט דיסקוסיעס אויף רעליגיעזע פראגען. איטליכער פון די צוויי האט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אז זיין אמונה איז די ריכטיגע און די בעסטע. אזוי ווי וואסניעזשין איז נישט געווען קיין פראסטער פויער, נאר אן אמה׳ער ליבהאבער פון וויסען, האט ער מיט גרויס אויפמערקזאמקייט זיך צוגעהערט צו זיין פריינד ברוך׳ס ארגומענטען. ברוך, ווידער, איז געווען א יוד א למדן, און נישט קיין נאר. האט ער נישט גענומען לאנג, און וואסניעזשין האט איינגעזעהן, אז אין א סך פרטים איז דער יוד גערעכט, און אז זיין אמונה האט דעם אמת׳ן שטאנדפונקט אין בעצוג צו דער אדער יענער פראגע פון רעליגיעזען גלויבען, נאך זיינע שמועסען מיט ברוך׳ן, פלעגט וואסניעזשין נאכטראכטען וועגען די ארגומענטען, וואס דער יוד האט איהם אנטקעגענגעשטעלט. ער האט פערבראכט אומרוהיגע, שלאפלאזע נעכט צוליב דעם, און דערנאך מיט אומגעדולד געוואַרט אויף די ווייטערדיגע שמועסען מיט זיין יודישען פריינד.

די דיסקוסיעס האבען אזוי אנגעהאלטען א היבשע צייט, ביז וואסניעזשין האט זיך מודה געווען פאר ברוך׳ן, אז ער האט איהם איבערצייגט אין דער פולער אמת׳דיגקייט פון יודישען גלויבען. דער אויסגעדינטער אפיצער איז געווען א מענש מיט אייזערנע פרינציפען, און טאמער האט ער אנעריקענט א געוויסען אמת, האט ער איהם געמוזט אננעהמען. וואסניעזשין האט דעריבער פערלאנגט פון ברוך׳ן, אז ער זאל איהם העלפען ווערען אן אמת׳ער יוד.

דעם אפיצערס ווייב איז אבער געבליבען אן אמת׳ע פרומע פראוואסלאווע פרוי, זי האט גאנץ גוט געוואוסט וועגען דער איבערקעהרעניש, וואס איז פארגעקומען אין איהר מאן. אין צערקווע איז ער מעהר נישט געגאנגען, אויף די היילגע בילדער האט ער געקוקט מיט פעראכטונג, און ווען זי האט געזאגט איהרע תפילות, האט ער געקוקט אויף איהר מיט א שפאטיגער מינע. זי האט אבער נישט אויפגעגעבען די האפנונג, אז ער וועט צוריק ווער׳ן אן אמת׳ער גלויביגער. זי האט געקענט זייערע קאפריזען; געוואוסט, אז ער איז א שטימונגספילער, און דעריבער האט זי געמיינט, אז דאס איז ביי איהם בלויז אן איבערגאנגס־זאך.

וואסניעזשין האט אבער געהאנדעלט אנדעריש. ער האט זיך דורכגערעדט מיט ברוך׳ן וועגען זיין בעשלוס צו ווערען א יוד, און ברוך האט אראנזשירט, אז זיין פריינד דער אפיצער, זאל אוועקפאהרען צו זיינע קרובים אויף דער ווייטער דייטש גרעניץ. דארט האט ער זיך אין געהיים מל געווען און איז געווארען א פולשטענדיגער יוד.

ווען וואסניעזשין איז צוריקגעקומען, האט זיין ווייב נישט געוואלט מעהר וואוינען מיט איהם, וויל איצטער איז זי שוין געווען טיף איבערצייגט, אז ער, איז פער׳כישוף׳ט געווארען פון די יודען אריבערצוגעהן צו זייער אמונה, און אז דער הויפט־שולדיגער אין דעם איז דער יוד ברוך, לייבאוו. איהר מאנס פריינד, מיט פערלאזען איהם בלויז האט זיך אבער וואסניעזשינס פרוי נישט בעגנוגענט. זי איז דאך עפּעס א געטריי׳ע טאכטער פון דער פראוואסלאווער קירך. איז זי אוועק צום גלח און איהם דערציילט די גאנצע מעשה. דער האט לאנג נישט געווארט און דערלאנגט וועגען דעם א ראפארט צום רוסישען קירכליכען סינאד.

עס איז דאן ארויסגעטרעטען געווארען א בעפעהל צו ארעסטירען ביידען: וואסניעזשין און זיין „פערפיהרער" ברוך, מען האט זיי געכאפט, געשמידט אין קייטען און אריינגעווארפען אין טורמע.

אויך אין רוסלאנד האבען געהערשט די זעלבע מעטעצען, ווי אין די אנדערע לענדער וועגען „גאט־לעסטערונג" און וועגען יודען, וואס אבער רעדען קריסטען אנצונעהמען די יודישע אמונה. דער קירכליכער סינאד האט פלוצים דערפיהלט דעם ריח פון מענשען־בלוט און געבראטען מענשען־פלייש — און זיך גענומען משפט׳ן די צוויי אנגעקלאגטע.

דער פראצעס איז פארגעקומען סוף יוני, 1788. דער הויפט־עדות פון דער אנקלאגע איז געווען וואסניעזשינס ווייב. זי האט פאר דעם געריכט דערציילט, ווי אזוי עס איז פארגעקומען די ענדערונג אין איהר מאן, און ווי ער האט שפעטער געגעבען בעשמוציגט די פראוואסלאווע רעליגיע. די ריכטער האבען מיט זידיגע צא״ן זיך צוגעהערט צו די בעשולדיגונגען געגען דעם דאזיגען פערבלאנדזשעטען שעפס פון זייער היילגער סטאדע.

דערנאך האט מען זיך גענומען צו ברוך׳ן. געגען איהם האט מען ארויסגעשטעלט אויך אנדערע בעשולדיגונגען, א חוץ די, אז ער האט פערפיהרט דעם אפיצער, עס האבען זיך געפונען עדות, וועלכע האבען דערצעהלט, אז ווען ברוך לייבאוו האט נאך געוואוינט אין סמאלענסק, האט ער דארט שטענדיג געפיהרט רעליגיעזע שמועסען מיט די פויערים און זיי אנגערעדט אוועקצוגעהן פון דעם פראוואסלאווען גלויבען. דאס איז אבער נאך נישט געווען גענוג פאר איהם. דאס דינסט־מיידעל, וואס האט געדינט ביי איהם אין שטוב, האט ער פערגוואלטיגט.

ביידע, סיי וואסניעזשין, סיי ברוך, האבען געזעהן, אז זייער גורל איז א פערזיגעלטער. די ריכטער און די עדות זענען געווען פערבלענדעט פון רעליגיעזען פאנאטיזם, וועלען זיי קענען אויסטיילען אמת׳ע גערעכטיגקייט?

די צוויי בעשולדיגטע האבען זיך טאקע נישט אפגעענטפערט. דער אורטייל איז געווען, אז ביידע זאלען פערברענט ווערען.

דער דאזיגער פראצעס האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס איבער גאנץ רוסלאנד. די צארינע אננא האט בעפוילען, אז מען זאל איהר צושטעלען יעדען טאג א פולען פראטאקאל פון די פערהאנדלונגען, און דעם 3. יולי, 1738, האט די אליין אונטערגעשריבען דעם אורטייל, אז וואסניעזשין, וועלכער האט געלעסטערט דעם געלייטער יעזוס, און ברוך לייבאוו, זאלען ביידע פערברענט ווערען, כדי עס זאלען זיך פון זיי אן אפנעהמען א מוסר אלע פראוואסלאוונע אפיקורסים. און די יודען, וועלכע פער׳כישוף׳ן די „רעכט־גלויביגע" אנצונעהמען זייער פערשאלטענע רעליגיע.

דעם 15. יולי, 1738, פארטאג, האט מען די צוויי פערמאורטעלטע געפיהרט איבער די גאסען פון פעטערבורג צום שייטער־הויפען. די גאנצע שטאט איז געלאפען בייוואוינען די אויספיהרונג פון דעם אורטייל, כדי זיך אראנצונעהמען א מוסר — ווי דער צארינאס בעפעהל האט פארגעשריבען.

מען האט ביידע קרבנות צוגעבונדען צו סלופעס, ארומגערינגעלט מיט טרוקען האלץ, די שייטער האבען זיך אנגעהויבען צו רויכען, און איינגעהילט די געבונדענע. פון צווישען רויך האבען באלד אנגעהויבען צו שפריצען די פלאמיגע צינגען, צוויי יודען האבען אין פייער אויסגעהויכט זייערע נשמות מיט „שמע ישראל" אויף די ליפען.

Dr. Wołkowyski

האט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02

נעהמט אן אין הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע

נעהמט אן פון 8—12 בייטאג, 4—6 און פון 7—9.

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג, סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. Trepman

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענערשוואכע אויך אלע ארט אנאליזען

נעהמט אן פון 8—12 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום־טוב פון 8—1. בעזונדערע ווארטע־זאל פאר פרויען

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

התחייבותן פון א לאקאטאר פארן דירה-געלד

א לאקאטאר ווערט בעפרייט פון דער פליכט צו צאהלען דירה-געלד מיטן מאמענט, ווען דער אפמאך ווערט אויפגעלעזען. ווערענדיג אויפלעזען אנ'אפמאך, מוז דער לאקאטאר איהם קינדיגען אין פארגעזעהענעם טערמין אדער מינדעסטנס א קווארטאל פריהער. אפילו אויך אין לעצטען פאל הערט אויף די התחייבות פון א לאקאטאר לגבי הויזווירט פאר דירה געלד ערשט דאן, ווען ער שטעלט די אויסגעלעדיגטע דירה צו דער דיספאזיציע פון הויזווירט.

קוים ציט זיך אבער ארויס א לאקאטאר אין בעשטימטען טערמין און לאזט איבער אין דער דירה א סובלאקאטאר, האט דער הויזווירט דאס רעכט נישט צו נעמען צו קענטניש די קינדיגונג און ווייטער צו נעמען פון לאקאטאר דירה-געלד פארן גאנצען לאקאל.

פערזענליכע פעראנטווארטליכקייט פאר א וועקסעל-חוב

אויב עמיצער שרייבט אונטער א וועקסעל אין פארטרעטונג פון אנ'אנדערן אהן א געהעריגע בעפאלמעכטיגונג, טראגט ער פערזענליכע פעראנטווארטליכקייט פארן חוב נאר אין דעם פאל, אויב דער פערזאן אדער די פירמע, וועמען ער האט פארטרעטען, אנטזאגט זיך דעם חוב צו הא נאצירען.

ליצענציעס אויף הויזירעריי

די רעכט פון דער וואיעוואדישער אינדוסטרי מאכט צו בעגרעניצען די צאהל ליצענציעס אויף הויזירעריי בעציהט זיך נאר צום פערקויף פון סחורות אין אנבאט און אויספיהרונג פון קליינע אינדוסטרי ליסטונגען. זי קאן אבער נישט האבען קיין אנווענדונג לגבי אזוי גערופענעם אויפקויף (סקופ) פון סחורות. דעסגלייכען קען די דערמאנטע בעגרעניצונג אויך נישט אנגעוואנדען ווערען לגבי די פערזאנען, וועלכע האבען שוין ביזהער געהאט אזעלכע ליצענציעס.

קריגס-ליכוועגעזעצען

די שארפע סאנקציעס, וואס דאס בעזעץ וועגען אזוי גערופענע מלחמה-ליכוועהאט פאר-געזעהען, זענען אפגעשאפט געווארען. דאגעגען זענען געבליבען אין קראפט איינציגע בעשטימונגען פון דערמאנטען געזעץ. פאר איבערטרעטען די דאזיגע בעשטימונגען דראהט א געלד-שטראף ביז טויזענד זלאטעס אדער ארעסט ביז א חודש. קיין קאנפיסקאציע קאן נישט אנגעוואנדען ווערען.

אין די פאלען, ווען ס'האנדעלט זיך וועגען ליכווע אין בוכשטעבליכען זין פון ווארט, ווערען אנגעוואנדען די ארטיקלען 171 אדער 268 פון שטראף-קאדעקס. דער ערשטער זעהט פאר תפיסה ביז 3 יאהר און דער צווייטער — ביז 5 יאהר.

אפלייגען אדמיניסטראטיווע שטראפען

די כללים וועגען אפלייגען דאס אויספיהרען שטראף-אורטיילן האבען אויך אנ'אנווענדונג לגבי אדמיניסטראטיווע שטראפען. אין פאל אנ'אפזאג קאן מען די דעציזיע נישט פארקלאגען

וואס הייסט א בעזונדערער לאגער

א לאקאל, וואס ווערט בענוצט צייטווייליג למשל ביז 3 טעג אויף איבערצופאקען און מאגאזינירען סחורה קאן נישט בעטראכט ווערען פאר קיין בעזונדערען לאגער און ממילא דארף מען נישט אויף אזא לאקאל אויסקויפען קיין קארטע רעגיסטראציע.

ארבייטס-אפמאכן לויט'ן נייעם קאדעקס פון התחייבות'

פעראנטווארטליכקייט פאר שאדענס אין שייכות מיט בענוצען נאטור-כחות

לויטן אלגעמיין-אנגענומענעם פרינציפ ביי התחייבות'ן טראגט מען פעראנטווארטליכקייט פאר א שאדען, אויב ר'איז פאראורזאכט געווארען צוליב דער שולד פון א פעראנטווארטליכען פערזאן, קוים איז דער שאדען אנשטאנען ביים בענוצען נאטור-כחות, ענדערט עטוואס דער קאדעקס דעם פרינציפ פון פעראנטווארטליכקייט, בעשטימענדיג, אז פרינציפיעל טראגט מען טאקע תמיד פעראנט-ווארטליכקייט, סיידען דער פעראנטווארטליכער פערזאן בעווייזט, אז דער שאדען איז ענטשטאנען אויסשליסליך צוליב דער שולד פון געליטענעם, עווענטועל צוליב דער שולד פון א דריטען פער-זאן, פאר וועלכען ר'איז נישט פעראנטווארטליך אדער צוליב עפעס א העכערע סיבה.

אזא פרינציפ פון פעראנטווארטליכקייט קאן האבען אנ'אנווענדונג לגבי אייגענטימער פון אונ-טערנעמונגען, וועלכע ווערען געטריבען מיט דער הילף פון נאטור-כחות (דאמף, גאז, עלעקטרי, וואס-סער, ווינד, א. א. וו.) אדער וועלכע ארבייטען אויס אדער בענוצען זיך מיט אויפרייס-מאטעריאל.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
עלעקטראנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

אנ'ענליכע פעראנטווארטליכקייט טראגען אויך אונ-טערנעמער פון מעכאנישע קאמוניקאציע-מיטלען (אויטא'ס, אויטאבוסען, א.א.וו.).

דער דערמאנטער פרינציפ איז א זעהר לי-בעראלער. ס'איז אבער א פראגע, צי ר'וועט האבען אנ'אנווענדונג אויך לגבי ארבייטער, וועלכע זענען פערזיכערט אין די געזעלשאפטליכע פער-זיכערונגס-אנשטאלטען פון אומגליק-פאלען בעת דער ארבייט. געוועהנליך זענען די דערמאנטע פער-זיכערטע בערעכטיגט צו בעקומען פון א פערזיכע-רונגס-אנשטאלט בלויז די אנגענומענע ליסטונגען. ווער ס'וועט אבער וועלען מאנען דעם אונטערשיד ביז צו דער פולער ענטשעדיגונג, וועט מוזען בע-ווייזען, אז די קראנקהייט, ארבייטס-אומפעהיגקייט אדער טויט זענען פאראורזאכט געווארען דורכן אונטערנעמער אדער זיין פערטרעטער בכיוון אדער דורך פערנאכלעסיגען די פליכטען, וואס פליסען פון די פארשריפטען וועגען שוץ פון לעבען און געזונד פון ארבייטער.

פעראנטווארטליכקייט פאר שאדענס, געמאכטע דורך ארבייטער

א בעזונדערער ענין איז די פעראנטווארט-ליכקייט פון אנ'אונטערנעמער פאר א שאדען, וואס זיין ארבייטער האט פערשאפט א דריטען פערזאן. אין הסכם מיטן אנגענומענעם כלל איז דער בע-פעהלער פעראנטווארטליך פאר די טאטען פון אויס-פיהרער. דער ארט. 144 זאגט בפירוש: ווער ס'פערטרויט אן א צווייטען פערזאן אויסצופיהרען א געוויסע ארבייט, טראגט פעראנטווארטליכקייט פארן שאדען, וואס דער זעלבער פערזאן האט עמיצען פערשאפט ביים אויספיהרען די אנפאר-טרויטע ארבייט. דעמזעלבען כלל ענטהאלט אויך דער ארטיקעל 145 מיט דעם אונטערשיד, אז אין לעצטען פאל איז דער אויספיהרער נישט קיין צופעליקער, נאר אנ'אונטערליגענדער (ארבייטער) און דער שאדען איז פאראורזאכט געווארען צוליב זיין שולד.

דער בעפעהלער טראגט נישט קיין פעראנט-ווארטליכקייט, אויב דאס אויספיהרען די ארבייט איז אנפערטרויט געווארען קוואליפיצירטע פערזאנען. אונטערנעמונגען אדער אנשטאלטען.

כאראקטעריסטיש איז דער ארטיקעל 147 לויט וועלכען דער בעפעהלער (אונטערנעמער) טראגט פעראנטווארטליך פארן שאדען פון אויספיהרער, קוים האט אבער דער אויספיהרער בעצאהלט דעם שאדען פאראורזאכט, האט דער בעפעהלער רעכט צוריק צונעמען פון איהם די אנשעדיגונג.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראווגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען!

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 41-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

די טראגעדיע פון א יודישען מיניסטער

פון ש. בערג.

— 6. —

דער קעניג שיקט לעמאנען צום טויט

לעמאן האט געבראכט דאס געלד צום קעניג. האט איהם דער קעניג פלוצלונג א פרעג געטון, וויפיל ער לעמאן, פערדינט אין דעם געשעפט. לעמאן האט איהם געזאגט דעם אמת, אז ער האט געמאכט דורביי הונדערט מיט צוואנציג טויזענד טאלער; די סומע בלייבט אפער נישט ביי איהם, ער האט געמוזט געבען גרויסע סומען געלד צו די מיניסטארען פון האנאווער, זיי זאלען נישט שטערען דורכצופיהרען דאס געשעפט.

— און וויפיל האסטו געגעבען מיין הויפט-מיניסטער פלעמינגן? — האט דער קעניג געוואלט וויסען.

לעמאן האט געבעטען דעם קעניג, ער זאל איהם נישט צווינגען צו ענטפערען אויף דער פראגע, ווייל דאס איז א געשעפט-געהיימניש. דער קעניג איז אבער געווארען בייז און האט דווקא געוואלט וויסען, האט איהם לעמאן געזאגט, אז פלעמינג קריגט פופציג טויזענד טאלער.

ווי באר לעמאן איז ארויסגעגאנגען, האט דער קעניג גערופען פלעמינגען און איהם אויסגעזידעלט, גערופען שווינדלער, אפנארער, פאר נעהמען געלד ביים יודען.

— דער יוד האט מיך גע'מסר'ט? — האט פלעמינג געפרעגט א בלאסער.

— ניין, — האט דער קעניג געזאגט — איך האב איהם געצוואונגען אויסצוזאגען, און איצט, מיין עהרליכער מיניסטער, וועסטו זיך טיילען מיט מיר: 25 טויזענד וועסטו מיר געבען, דיר וועט זיין געגוג 25 טויזענד.

פלעמינג האט באטירליך, גלייך געבראכט דעם קעניג 25 טויזענד טאלער, און לעמאנען איז ער געווארען א בלוטיגער שונא.

דער קעניג האט אויסגערעכנט, אז פלעמינג וועט פאדערן שטילערהייט ביי לעמאנען, ער זאל איהם גוטמאכען דעם שאדען און איהם געבען 25 טויזענד טאלער, האט ער צוגעשיקט א געהיימען בעפעהל צו לעמאנען, אז ער טאר מעהר נישט געבען קיין איינציגען טאלער פלעמינגען.

דער קעניג האט אויסגערעכנט ריכטיג. פלע-מינג איז טאקע באלד געקומען צו לעמאנען און איהם פארגעווארפען, פארוואס ער האט איהם גע-מסר'ט ביים קעניג, האט לעמאן זיך פערענטפער'ט, אז ער האט נישט גע'מסר'ט, נאר דער קעניג האט איהם געצוואונגען צו זאגען דעם אמת.

— האסט דאך געקאנט ליקענען! — האט פלעמינג געשריגען.

— איך בין אנ'עהרליכער מאן — האט גע-זאגט לעמאן — איך קאן נישט זאגען קיין ליגען.

— אזא עהרליכער מאן ביזטו? דו ביזט דאך א יוד! — האט פלעמינג געוואטען פאר כעס — ווי קומט עהרליכקייט צו א יודען? מעהר וויל איך נישט הערען וועגען דעם, דו גיבסט מיר בעסער די 25 טויזענד טאלער, וואס דער קעניג האט ביי מיר צוגענומען.

לעמאן וואלט איהם שוין געגעבען דאס געלד האט ער דאך אבער געהאט א געהיימען בעפעהל פון קעניג נישט צו געבען, אויסזאגען וועגען דעם בעפעהל האט ער אויך נישט געטארט, און איהם וועג געווארען די וועלט, און ער האט זיך געבעטען ביי פלעמינגען, אז ער קאן איהם איצט נישט געבען, אנ'אנדערש מאל וועט ער איהם פערגי-טיגען.

— פערשאלטענער יוד, וועסט חרטה האבען!

— האט פלעמינג אויסגעשריען און איז ארויס-געלאפען א בייזער.

פלעמינג האט געוואוסט, אז פירשט לובא-מירסקי וואלט דאס לעבען אוועקגעגעבען אומצו-ברענגען לעמאנען, האט ער בעשלאסען צו פער-אייניגען זיך מיט איהם און נעהמען נקמה אן דעם יודען.

פלעמינג און ליובאמירסקי האבען אויסגעאר-בייט א טייוולאנישען פלאן. זיי האבען צוגעגרייט פאלשע דאקומענטען, בריף פון דעם שוועדישען קעניג, וועלכער איז נאך געווען אין טערקיי, מיט פלענער פאר א נייער מלחמה געגען פוילישען קעניג. די בריף זאלען זיין געשריבען צו לעמאנען, עס זאל הייסען, אז ער, לעמאן, איז דער געהיימער אגענט פון שוועדישען קעניג, און די אלע פאפי-רען זאל מען געפינען ביי לעמאנען. נאך אזוי עס וועט דאך זיין אומעגליך אונטערצווארפען די פאפירען ביים יודען, זאל געניצט ווערען דער גע'גנב'עטער פעלץ.

פירשט ליובאמירסקי האט געהאט א פעלץ, וואס איז געווען ווי צוויי טראפען וואסער עהנ-ליך צו דעם גע'גנב'עטען פעלץ, זאל מען די פאלשע פאפירען אריינלייגען אין פירשט פעלץ, און ברענגען איהם צום קעניג און זאגען, אז אין פעלץ האט מען געפונען די שרעקליכע דאקו-מענטען און עס וועט זיין א סוף צום יודען.

פירשט ליובאמירסקי האט געבראכט דעם פעלץ צום קעניג מיט די פאפירען. דער קעניג איז גע-ווארען בלאס. ער האט א כאפ געטון א זילבער-נעם טעלער און פאר כעס איהם צוקוועטשט ווי א שטיקעל בלעך.

— אזא שלאנג, אזא פערהעטער! — האט דער קעניג געשריגען — אויס מיט איהם!

— ארעסטירען איהם? — האט געפרעגט פלע-מינג.

— ניין, נישט ארעסטירען. צופיל כבוד — האט געזאגט דער קעניג — שטילערהייט וועל איך איהם פערטיליגען.

דער קעניג האט גערופען לעמאנען און איהם געזאגט, אז ער וויל איהם שיקען אויף א געהיי-מער מיסיע. ער זאל פאהרען אין דער פעסטונג קעניגשטיין. נישט מיט א קארעטע, נאר רייטען אויף א פערד. ער מעג מיטנעהמען א דינער. דעם דינער זאל ער אבער לאזען פארן טויער פון דער פעסטונג, און איבערגעבען א בריף דעם קאמענ-דאנט. דער קאמענדאנט וועט איהם זאגען, וואס צו טון.

לעמאן האט גענומען דעם קעניגס בריף און געוואלט ארויסגעהן, האט איהם צוריקגערופען דעם קעניגס געליבטע און געזאגט:

— לעמאן, האסטו גאר נישט מורא צו מאכען די רייזע?

— וואס זאל איך מורא האבען? מיין קעניג שיקט דאך מיך, און איך האף צו גאט, אז ער וועט מיך בעשיצען פון אלעם בייזען.

— לעמאן — האט די געליבטע ווייטער גע-זאגט — ווען דו וועסט צוריקקומען פון דער רייזע, וועל איך ווערען א יודין, דו וועסט מיך מגייר זיין.

ווען לעמאן איז געווען ביים קעניג, איז א פערמאסקירטער מאן אריינגעקומען צו זיין געהילף ברוך און געזאגט, אז ער וויל רעדען מיט איהם וועגען א זעהר וויכטיגער זאך, געווען איז דאס דעם קעניגס גלח, א העכסט עהרליכער און פריי מער מאן, און ער האט שטארק ליב געהאט לעמאנען, האט ער געזאגט צו ברוך'ן אזוי:

— עס מוז בלייבען א סוד, אז איך בין געווען. איהר טארט אבער נישט לאזען פאהרען לעמאנען קיין קעניגשטיין. דיין לעבען איז א געפאהר. איהר טארט איהם אבער נישט זאגען, אז מען האט דאס איך געהייסען טון, זעהט נאר, אז ער זאל נישט פאהרען.

אז דער גלח איז אוועק, האט ברוך נישט געוואוסט, וואס צו טון. ער האט געקענט דעם גלח, ער איז געווען זיכער, אז א שרעקליכע סכנה העננט איבער לעמאנס קאפ. נאר ווי אזוי ער קאנען צוריקהאלטען זיין בעל-הבית פון פא-רען, דער קעניג שיקט דאך איהם!

ווען לעמאן איז צוריקגעקומען פון קעניג און געוואלט זיך גרייטען צו דער רייזע, האט ברוך איהם געבעטען, ער זאל נישט פאהרען. האט לעמאן געבייזערט אויף איהם און געפרעגט, צי איז ער אראפ פון זינען, וואס ער זאגט איהם ער זאל נישט פאלגען דעם קעניג. האט ברוך איהם געזאגט, אז ער האט געקראגען א ווארנונג, אז לעמאן האט נישט געוואלט הערען, דאס איז א שפיצעל פון זיינע שונאים, האט ער געזאגט, ער זאל נישט הערען דעם קעניג, ער פאהרט!

איז אריינגעקומען אנ'ארימער יוד אויף א רייד. דער ארימאן האט נישט געוואלט קיין גע-באר זיין ווייב איז געלעגען געווא"ען, האט ער געזאגט, זי האט געהאט א יונגעל. מארגען דארף זיין דער ברית, עס איז נישטא קיין אנדער מוהל ווי ער, אז לעמאן, וועלכער איז א מוהל, זאל קומען מל זיין דאס קינד.

ברוך איז זיכער געווען, אז דאס איז א מלאך פון הימעל, וואס איז געקומען ראטעווען זיין בעל-הבית. לעמאן האט זיך אבער נישט געקאנט געבען קיין עצה, דאס קינד מוז מען מל זיין, און איז דער איינציגער מוהל, ער מוז דאך אבער פאהרען קיין קעניגשטיין.

ברוך האט איהם אבער שטארק געבעטען, ער זאל פאהרען ערשט נאכ'ן ברית. דער ארימאן האט געוויינט מיט ביטערע טרערען, ער מוז זיין דאס קינד. האט לעמאן, איבער דער גרויסער מצווה, זיך געלאזט צורעדען צו בלייבען, און האט דער'ייל געשיקט דעם בריף מיט זיין קוטשער קיין קעניגשטיין און האט געהייסען זאגען דעם קאמענדאנט, אז ער וועט קומען א טאג שפעטער.

(סוף מארגען)